

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Prof. Dr. Emin ATASOY

Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

geograf1969@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Hakan ÖNAL

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi,
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

onal@balikesir.edu.tr ORCID

Doç. Dr. Erkin TOKPANOV

Cansugurov Cetisu Devlet Üniversitesi, Doğa
Bilimleri Fakültesi, Doğa Bilimleri Bölümü

tokpanov1968@gmail.com ORCID

FİLİPİNLERİN TURİZM SEMBOLÜ:
PALAWAN ADASI

TOURISM SYMBOL OF PHILIPPINES:
PALAWAN ISLAND

Geliş / Submitted / Отправлено: 20.12.2020

Kabul / Accepted / Принимать: 09.03.2021

Yayın / Published / Опубликованный: 25.03.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Information

Research Article

Информация о Статье

Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Atasoy, E., Önal, H. ve Tokpanov, E. (2021). Filipinlerin Turizm Sembolü: Palawan Adası. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (26), 330-375.

Atasoy, E., Önal, H. and Tokpanov, E. (2021). Tourism Symbol of Philippines: Palawan Island. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (26), 330-375.

 10.29228/kesit.49472

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.

This article was checked by Intihal.net.

Эта статья была проверена Intihal.net

intihal.net

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

FİLİPİNLERİN TURİZM SEMBOLÜ: PALAWAN ADASI¹

TOURISM SYMBOL OF PHILIPPINES: PALAWAN ISLAND

Prof. Dr. Emin ATASOY

Doç. Dr. Hakan ÖNAL

Doç. Dr. Erkin TOKPANOV

Öz: Tropikal yağmur ormanlarıyla, binlerce kilometrekarelik mercan resifleriyle, gizemli mağaraları ve şelaleleriyle, endemik bitki ve hayvan türleriyle, dünyaca ünlü dalış merkezleriyle ve ünlü plajlarıyla Palawan adası, dünyanın en ünlü turizm merkezlerinden birisidir. Dünyanın en iyi adaları listesinde yer alan Palawan, hem Filipinlerin turizm gururudur hem de ülkenin en izole ve doğal özellikleri en iyi korunmuş adalarından biridir. Adayı içine alan Palawan eyaleti, Filipinler Cumhuriyetinin en büyük eyaleti olup 1800 civarında adayı kapsamaktadır. Filipinler Cumhuriyetinin beşinci büyük adası olan Palawan, Luzon adalar grubunun bir parçası olup ülkenin güneybatısında yer alır. Adanın toplam nüfusu 1 milyon civarında olup 12188 km²'lik alana sahiptir ve ada genelinde km²'ye ortalama 82 kişi düşmektedir. Bu çalışmada Palawan adasının genel coğrafi yapısı ve turizm potansiyeli irdelenirken, adanın coğrafi konumu, fiziki ve beşeri özellikleri açıklandığı gibi başlıca turizm merkezleri de ele alınmıştır. Çalışmada, bir yandan adanın başlıca doğal ve tarihsel-kültürel çekicilikleri irdelenmiş diğer yandan da adanın bugünkü turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Adanın endemik bitki ve hayvanlarından oluşan doğal yaşamına ait bilgilerin de sunulduğu çalışmada ayrıca, Palawan adasını küresel turizm markası yapan ve turizm başarılarının sürdürmesini sağlayan en önemli etkenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında, Palawan adasının en büyük turizm avantajları ve dezavantajları nelerdir? sorularına yanıt aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Palawan Adası, Luzon Adaları, Filipinler Cumhuriyeti, Turizm Coğrafyası

Abstract: With its tropical rainforests, thousands of square kilometres of coral reefs, mysterious caves and waterfalls, endemic plant and animal species,

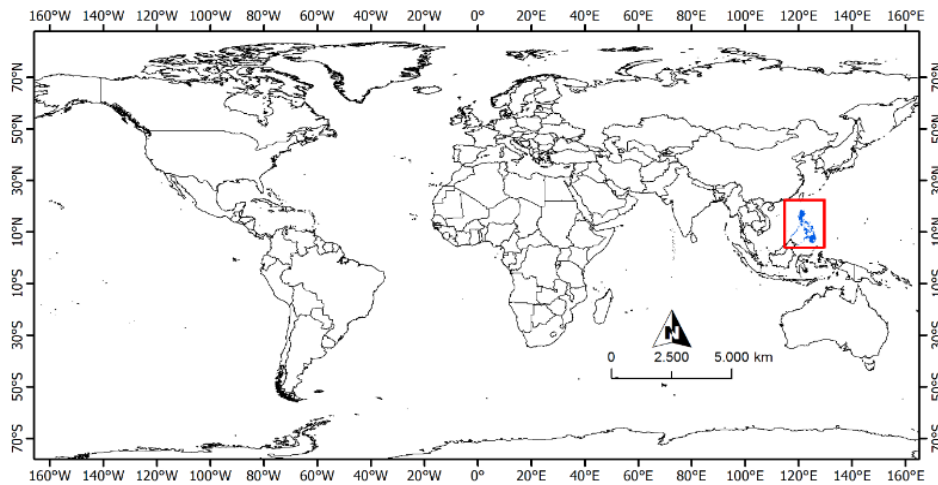
¹ Bu çalışma "2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı" kapsamında TÜBİTAK – BİDEB tarafından 2020 yılında kabul edilen ve Emin ATASOY tarafından yürütülen "Siyasi, İktisadi ve Beşeri Coğrafya Perspektifinden Filipinler Cumhuriyeti ve Türkiye-Filipinler Etkileşimi" başlıklı araştırma programının bilimsel çıktılarından biridir. Bu makale için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Sorumlu Yazar: Hakan ÖNAL/This study is one of the scientific outputs of the research program entitled "Republic of the Philippines and Turkey – Philippines Interaction from The Perspective of Political, Economic and Human Geography", supported by TUBITAK-BİDEB in 2020, conducted by "Emin ATASOY". No conflicts of interest were reported for this article. Corresponding Author: Hakan ÖNAL

world-famous diving centres and famous beaches, Palawan Island is one of the most famous tourist centres in the world. Palawan, which is on the list of the best islands in the world, is both the tourism icon of the Philippines and one of the most isolated islands in the country. Palawan state, which is located on the island, is the largest state of the Republic of the Philippines and includes around 1800 islands. Palawan, the fifth-largest island in the Republic of the Philippines, is part of the Luzon group of islands and is located in the southwestern part of the country. The total population of the island is around 1 million and it has an area of 12188 km² and there is an average of 82 people per km² throughout the island. In this study, the general geographic structure and tourism potential of Palawan island were examined, and the geographical location of the island, physical and human characteristics and major tourism centres were also discussed. In the study, the leading natural and historical-cultural attractions of the island were examined, and additionally, the current tourism potential of the island was illustrated. In addition, this research tried to identify the most critical factors that make Palawan Island a global tourism brand and the factors that ensure its tourism success. In the conclusion part, answers were sought to the questions of what are the most significant tourism advantages and disadvantages of Palawan Island.

Keywords: Palawan Island, Luzon Islands, the Republic of the Philippines, Tourism Geography

GİRİŞ

Bir Uzakdoğu devleti olan Filipinler Cumhuriyeti, aynı zamanda hem kara sınır komşusu olmayan bir adalar devleti hem de Asya kıtasının en kalabalık Katolik nüfusunu barındıran ülkedir. Filipin takımadaları kuzeyden ve batıdan Güney Çin Denizi, doğudan Filipinler Denizi, güneyden Sulavesi Denizi, güneybatıdan da Sulu Denizi ile çevrilidir. Bir başka anlamıyla bir Uzakdoğu devleti olarak Filipinler Cumhuriyeti dört farklı denizle çevrili olup tüm bu denizler Büyük Okyanus (Pasifik Okyanusu) havzasının bir parçasıdır (Harita1). Ayrıca Filipinler'in toplam kıyı uzunluğu 36289 km olup, dünyanın en uzun kıyı şeridine sahip ilk 5. ülkesinden biridir (Atasoy, 2018).

Harita 1 Filipinler Cumhuriyeti Lokasyon Haritası

Filipinler Cumhuriyeti 17 Bölgeden (Region) oluşan ve kara komşusu olmayan dünyanın en büyük adalar ülkelerinden biridir. Region IV-“B” olarak işaretlenen Mimaropa Bölgesi Filipin adalarının merkezi ve batı kesimlerinde yer almaktadır ve bu bölge Romblon, Palawan, Marinduque, Doğu Mindoro ve Batı Mindoro eyaletlerini kapsamaktadır. Mimaropa bölge sınırları içinde 5 eyalet, 71 ilçe ve 1459 yerleşme yer almaktadır. Marinduque, Romblon, Doğu Mindoro ve Batı Mindoro eyaletleri ülkenin orta kesimlerinde yer alırken, Palawan eyaleti ülkenin batı kesimlerinde uzanmaktadır. Mimaropa, adını bölgeyi oluşturan eyaletlerin ilk harflerinin birleşmesinden (**M**indoro, **MA**rinduque, **RO**mblon ve **PA**lawan)almıştır. Balıkçılık, ormancılık, bitkisel üretim, turizm, hayvancılık, madencilik, meyvecilik ve mermercilik bölgenin en gelişmiş iktisadi kollarıdır (Lavrov, 2003; Kristev, 2014; Özey, 2008; Timor, 2002; Özgüç, 2011; Atasoy, 2010; Bayar, 2011; Colleen, 1967).

Palawan hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından Mimaropa Bölgesi'nin en büyük eyaletidir. Ayrıca Palawan, bölge sınırları içinde en çok ilçe barındıran eyalet (23 ilçe) ve en seyrek nüfuslu eyalet (81kişi/km²) özelliklerini aynı anda taşımaktadır.² Palawan adasını da kapsayan Palawan eyaleti, Filipinler Cumhuriyeti'nin en büyük eyaleti olup 1800 civarında adadan oluşmaktadır. Eyalet sınırları içindeki adaların en az 800'ünde hiçbir yerleşme olmadığı için “insansız تنها adalar” olarak da tanımlanabilirler. Eyalet sınırları içindeki en büyük adalar: Palawan adasının kuzeydoğusunda yer alan Dumarán, Maytiguid, Batas, Iloc, Linapacan, Culion, Coron ve Busuanga; Palawan adasının güneybatısında yer alan Bugsuk, Pandanan, Ramos ve Balabac (Chirikov, 2008).

1818 yılında kurulmuş olan Palawan eyaletinin toplam yüzölçümü 14896 km² olup (alan itibarıyla, Karadağ Cumhuriyeti ile neredeyse aynı yüzölçüme sahip), yaklaşık 1 milyon nüfus barındırmaktadır. Eyaletin başkenti olan Puerto Princesa kenti başkent Manila'dan yaklaşık 580 km. uzaklıktadır. Adanın doğu kıyılarında ve merkezi kesiminde yer alan Puerto Princesa kenti Hondo körfezinin güneyinde yer almakta ve başkent Manila'dan uçakla 1 saatte ulaşılabilen adanın tek büyük kentsel yerleşmesidir. 250 000'i aşan nüfusuyla Puerto Princesa kenti Palawan adası sınırları içinde büyük alışveriş merkezlerinin, bankalarının, hastanelerinin ve modern ulaşım bağlantılarının yer aldığı tek yerleşim yeridir. Ada sınırları içinde yer alan Puerto Princesa kenti dışındaki tüm yerleşmeler kasaba ve köy gibi kırsal yerleşmeler olup çağdaş altyapıdan yoksun ve modern medeniyetin beklentilerini karşılamaktan uzak yerlerdir. Özetle, Filipinler Cumhuriyeti'nin büyük adaları arasında Palawan, en bakir ve en geniş tropikal ormanlara sahip, en geç yerleşme ve iktisadi faaliyetlere açılmış en seyrek nüfuslu büyük adadır.

Bu çalışmada Mimaropa Bölgesinde yer alan Palawan adasının ve yakın çevresinin coğrafi özellikleri, başlıca turizm çekicilikleri ve turizm potansiyeli tartışılmıştır.

Palawan Adasının Coğrafi Konumu ve Genel Coğrafi Özellikleri

Luzon adalar grubunda yer alan Palawan adası Filipin takımadalarının en batı ucunu oluşturur ve jeolojik olarak bir zamanlar parçası olduğu Borneo (Kalimantan) adasının bir devamıdır. Palawan adası 12 188 km²lik yüzölçümü ile Filipinlerin 5. ve dünyanın 64. en büyük adasıdır (Bayar, 2011; Timor, 2002; Atalay, 2007; Atasoy, 2018). Palawan hem Filipinler'in ulusal gururu ve turizm simgesi, hem de ülkenin en popüler ve en çok ziyaret edilen adaların başında gelir.

İsim olarak Palawan, Filipinler coğrafyasında çok boyutlu ve çok anlamlı bir kavramı ifade eder. Palawan hem bir ada hem bir eyalet hem bir takımda ve hem bir küresel turizm markasıdır. Muhteşem plajları ve tropikal yağmur ormanlarıyla, binlerce kilometrekarelik mer-

²Bakınız: <https://parispe.dfa.gov.ph/consularservices/2015-10-07-09-50-05/86-visit-ph/150-palawan>

can resifiyle, gizemli mağaraları ve şelaleleriyle, endemik bitki ve hayvan tür çeşitliğiyle, dünyaca ünlü dalış merkezleriyle ve çevresindeki bakir küçük adacıklarıyla Palawan adası dünyanın en popüler turizm merkezlerinden biridir. Bu büyüleyici ada binlerce hektarlık el değememiş tropikal yağmur ormanı, 2000 km. uzunluğundaki sahil şeridi ve inanılmaz çeşitlilikte flora ve fauna barındırır. Dünyanın en iyi adalar listesinde ilk 15'teyen alan Palawan, Filipinlerin en batı büyük adasıdır ve bu ülkenin turizm gururudur.³2016 ve 2017 yılında "International magazine Travel and Leisure" dergisi yüzlerce güzel ada arasında Palawan adasını dünyanın en iyi adası olarak seçmiştir. 2007 yılında "National Geographic Traveler" dergisi, dünyanın en iyi adalar sıralamasında Palawan adasını, Doğu ve Güneydoğu Asya'da birinci sıraya yerleştirmiş ve dünyanın 13. sırasındaki en iyi adası olarak belirlemiştir.

Filipinler Cumhuriyetinin beşinci büyük adası olan Palawan adası sınırları içinde 87 farklı etnik topluluk yaşamaktadır. Filipinlerin diğer bölgelerinden ve diğer adalarından çok fazla göç aldığından, adanın nüfus artışı, doğal nüfus artışından çok daha yüksektir. Hem doğal nüfus artışı hem de ada dışından dış göçler sonucunda her yıl Palawan nüfusu yaklaşık %4 artmaktadır. Yerli ada toplulukları Okyanusya kökenliler, Malezya ve Endonezya kökenliler, Çin ve İspanyol kökenlilerin adeta biyolojik karışımını yansıtmaktadırlar. Palawan nüfusunun yaklaşık %18'ini Tagbanua, Pinalavan, Bataki, Ken-Uy, Cama-Mapuni, Kalamyan, Molbog, Tausug ve Samal-Bangingi gibi yerli topluluklar oluşturmaktadırlar (Bayar, 2011; Timor, 2002; Atalay, 2007; Atasoy, 2018). Hem etnik hem de kültürel azınlık oluşturan bu etnik topluluklar maalesef, zaman içinde gönüllü asimilasyona maruz kalarak ve etnik kimliklerini yitirerek kendiliğinden yok olmaktadır.⁴

Tablo 1 Palawan Adasının Genel Özellikleri

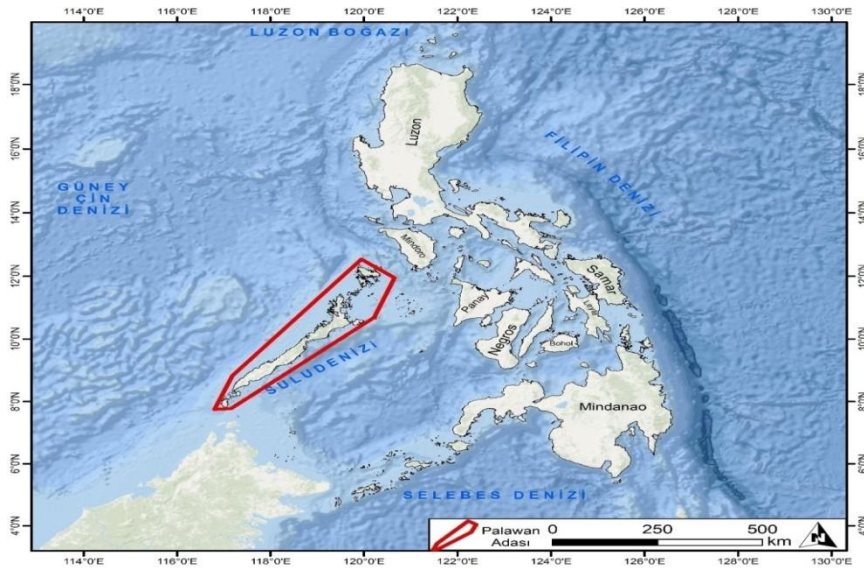
Yer Aldığı Adalar Grubu:	Toplam Nüfus:
Luzon Adaları	Yaklaşık 1 milyon
Yer Aldığı Eyalet:	Yer Aldığı Bölge:
Palawan	Mimaropa Bölgesi
Yüzölçümü:	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu:
12 188 km ²	82 kişi/km ²
Matematik Konum:	En Büyük Yerleşmeler:
8° 15' – 11° 25' kuzey enlemleri ve 117° 06' – 119° 42' doğu boylamları.	El Nido, Tay Tay, Rio Tuba, Quezon, Narra, Bataraza, Brooke's Point, San Vicente, Roxas, Aborlan, Rizal.
En Uzun Akarsu:	En Büyük Göl:
Babuyan Irmağı	Manguao Gölü
En Yüksek Nokta:	En Büyük Kent:
Mantalingajan Dağı (2086 m.)	Puerto Princesa

³Bakınız: <https://parispe.dfa.gov.ph/consularservices/2015-10-07-09-50-05/86-visit-ph/150-palawan>

⁴Kültürel asimilasyon, etnik kimlikler ve azınlıklar ile ilgili bakınız: Atasoy, E. (2019) "Kültür Coğrafyası ve Etnocoğrafyanın Temelleri", Değişim Yayınları, İstanbul

Palawan adasında hem yerleşme ve nüfus yoğunluğu düşüktür. Ada genelinde km²'ye düşen ortalama insan sayısı 82'dir (Tablo 1). Filipinlerin diğer büyük adalarıyla kıyasla Palawan'ın daha geç keşfedilmiş ve İspanya Krallığı tarafından daha geç sömürgeleşmeye açılmış olması, daha geç yerleşme-kentleşme sürecine girmesiyle ve adaya daha geç devlet yatırımlarının gelmesiyle açıklanabilir. Adadaki orman katliamların daha az olması, doğal ekosistemlerin bozulmamış olması ve daha az çevre sorunlarının olması da bu geç kalmış beşeri-iktisadi hareketlerle açıklanabilir (Santos ve Tomeldan, 2009). Sonuç olarak demografik ve iktisadi gecikme, alt yapı, haberleşme, sağlık, eğitim ve ulaşım gibi hizmetlerin de az gelişmiş ve gecikmiş olmasına yol açmıştır. Bu nedenle Palawan'a gelen yabancı turistler konforlu yaşam ve lüks hizmetlerden çok; doğal ortam, aksayan alt yapı ve ilkel yaşam biçimleriyle yüzleşebileceklerini kabul etmelidirler.⁵

Palawan adasındaki temel geçim kaynaklarını balıkçılık, turizm, hayvancılık, madencilik, ormancılık ve bitkisel üretim oluşturmaktadır. Kıyı ovaları Palawan'ın en verimli ve en yoğun nüfuslu arazilerini oluşturmaktadırlar. Pirinç, mısır, fasulye, tatlı patates ada sınırları içinde en yaygın yetiştirilen tarımsal ürünlerdir. Adanın birçok bölgesinde kopra, abaküs, mango, muz ve bazı tropikal meyve ağaçları yaygın yetiştirilmektedir. Adanın kuzey kesimlerinde zengin petrol rezervleri tespit edilmiştir. Ayrıca adanın farklı yörelerinde civa, kromit ve mermer gibi madenler de çıkarılmaktadır (Özey, 2008; Bayar, 2011; Timor, 2002).

Harita 1 Palawan Adası Lokasyon Haritası

Palawan adasında yıl boyunca büyük bir dış turizm ve iç turizm hareketliliği yaşandığından, yerli ve yabancı turistlerin adaya daha kolay ulaşabilmelerini sağlayacak dört havalimanı (Coron Busuanga, El Nido, Puerto Princesa ve San Vicente) mevcuttur. Bu hava limanlarının dış turizm açısından hayati önemi olup her yıl yüz binlerce turiste ulaşım hizmeti vermektedirler.

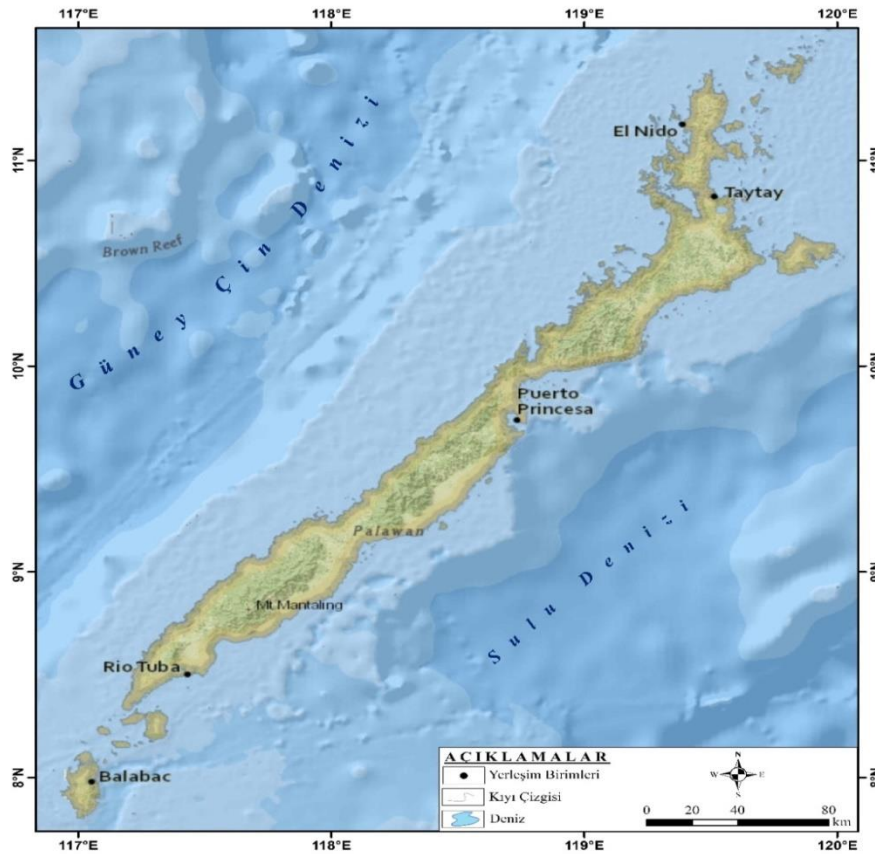
Palawan adasındaki yerleşmelerin büyük bir bölümü adanın kıyı şeridinde yer almakla

⁵Palawan adasının turizm çekicilikleri ve turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- <https://parispe.dfa.gov.ph/consularservices/2015-10-07-09-50-05/86-visit-ph/150-palawan>
- <https://www.roughguides.com/destinations/asia/philippines/palawan/>
- <https://guidetothephilippines.ph/articles/ultimate-guides/palawan-travel-guide>
- <https://www.travel-palawan.com/about-palawan/>

birlikte, doğu kıyılarındaki yerleşme ve nüfus yoğunluğu batı kıyılarına göre daha yüksektir. Ada sınırları içinde nüfusu 300 000'i aşan bir büyük şehir olmasa da, adadaki başlıca büyük kentsel yerleşmeler El Nido, Tay Tay, Rio Tuba, Narra, Bataraza, Brooke's Point, San Vicente, Roxas, Aborlan, Quezon, Rizal ve Sofronio Espanola'dır⁶ (Harita 3). Palawan adası içinde yer alan başlıca kasaba yerleşmeleri ise Buenavista, Bahile, Makarascas, Cabayugon, Caruray, Port Barton, Kemdeng, Alimanguan, Abongan, Binga, Calawag, Pancol, Sandoval, San Fernando, Bucana, Sibaltan, Mabini, Pularaquen, Bantulan, Magara, San Rafael, Iwahig, Napsan, Imulong, Ransang, Malihud, Bulalacao, Sarong, Tarusan, Ocayan, Canipaan, Tagnato, Puring, Buliluyan ve Teneguiban'dır (Chirikov, 2008).

Palawan adasının batısında Güney Çin Denizi, doğusunda Sulu Denizi, kuzeydoğusunda Panay, Negros ve Mindoro adaları, güneydoğusunda ise Sulu Takımadaları, Mindanao ve Borneo adası yer alır. Güneydeki Balabac boğazı hem Palawan'ı Borneo adasından ayırır, hem de Filipinler Cumhuriyeti ile Malezya Krallığı arasında doğal bir sınır oluşturmaktadır (Harita 1, 2 ve 3). Coğrafi konum olarak Malezya, Brunei, Vietnam ve Çin'e en yakın konumdaki büyük ada Palawan adasıdır (Bayar, 2011; Timor, 2002; Atalay, 2007; Atasoy, 2018).

Harita 2 Palawan Adasının Coğrafi Konumu

Borneo adası ile Palawan adası arasında büyük bir adalar topluluğu yer almaktadır. Mindoro adası ile Palawan adası arasında da Calamiantakımadaları yer alır. Coron, Culion ve Busuanga bu takımadaların hem en büyük olanları hem de turistler tarafından en çok ziyaret edilenleridir. Calamian takımadaları içinde yer alan diğer büyük adalar ise Iloc, Bagambangan,

⁶Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

Maosonon, Gintu, Binulbulan, Barangonan, Patoyo, Linapacan, Cacayatan, Calibangbangan, Dicabaito, Bulalacao, Dialolug, Mininlay, Calauit, Dimanglet, Marily, Tara, Lata, Tabmon, Delian, Bunaun, Lamud, Ditaytayan, Guinlep, Bulog, Dos, Malcatop, Ropototan, Dicilingan, Rat, Dicoayan, Bantac, Nanga, Dimipac, Bac Bac, Dipalian, Talampuan, Apo, Lusong, Maltatayoc'dur (Chirikov, 2008).

Yüzölçümü olarak Filipinlerin en büyük beşinci adası olan Palawan, aslında 1903 yılına kadar "Paragua" adını taşıyan ada, 1903 yılından itibaren Palawan adını almıştır. Kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzanan Palawan adasının uzunluğu 425 km, genişliği ise 8 ile 40 km. arasında değişmektedir (Harita 3). Brooke's Point kasabasının 10-15 km. batısında veya Rizal kasabasının 10-12 km. güneyinde yer alan Mantalingajan Dağı (2086 m.) Palawan'ın en yüksek noktasıdır⁷. Adanın büyük bölümü engebeli dağlarla, geniş yağmur ormanlarıyla, bazı kıyılar ise mangrov ormanlarıyla kaplıdır. Palawan adasının en az %56'sı ormanlarla kaplı olup, Filipinlerin en geniş orman arazilerine sahip adaların başında gelir. Borneo, Amazon, Yeni Gine ve Kongo ile birlikte dünyanın en geniş bakir yaşam alanları da yine Palawan'da yer alır.

Palawan adasının kuzey kesimlerinde yer alan başlıca yükseltiler: Nort Hill (282 m.), East Peak (509 m.), Bubulugan (305 m.), Ynantagung (483 m.), Shark Fin Peak (552 m.), Silanga Peak (422 m.), Baracao (519 m.), Omid Peak (470 m.), Low Capoas (450 m.), Bay Peak (604 m.), Drake Peak (403 m.), Ilian (645 m.) ve Caramay (470 m.) tepe ve dağlarıdır⁸. Anlaşılacağı üzere, Palawan adasının kuzey bölgelerinde yüksekliği 650 metreyi aşmayan alçak tepeler egemen olup, 1000 metreyi aşan dağlar bölgede pek yer almaz.

Palawan adasının orta kesimlerinde yer alan başlıca tepeler ve dağlar şunlardır: Stripe Peak (1475 m.), Cleopatra Needle (1593 m.), Escarpado Peak (1236), Saint Paul (985 m.), Bloomfield (795 m.), Bentoan (523 m.), Peel (1114 m.), Bahile (715 m.), Airy (615 m.), Thumb Peak (1269 m.), Central Peak (975 m.), Aborlan (745 m.), End Peak (1375 m.), Devel Peak (551 m.), Sultan Hill (666 m.), Malanut Peak (495 m.), Buod Mainat (784 m.), Pyramid Hill (404 m.), Corumi (1126 m.), Calibugon (1442 m.), Sharp Peak (775 m.), Gantung (1780 m.) ve Landargun (1655 m.)⁹. Verilen örneklerden de anlaşıldığı gibi Palawan adasının orta kesimlerinde yüksekliği 1000 ile 2000 metre arasında değişen çok sayıda dağ ve zirve yer almaktadır. Bu dağların büyük bir bölümü balta girmemiş yoğun tropikal ormanlarla kaplı olduklarından yöreler ve ilçeler arasında ulaşım bağlantıları zorlaşmaktadır. Adanın en büyük kentleri ve eyalet başkenti Palawan'ın orta kesimlerinde yer almaktadır.

Adanın güney kesimlerinde yer alan başlıca tepeler ve dağlar ise şunlardır: Maliz (730 m.), Addison Peak (968 m.), Mantalingajan (2086 m.), Spike Peak (954 m.), Cogon Hill (580 m.), Tres Marias Clift (605 m.), Doğuble Peak (544 m.), Escarpado Peak (1050 m.), Sarap (643 m.),

⁷Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁸ Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

⁹Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

Canipan Hill (968 m.) ve Wangle (262 m.)¹⁰. Palawan'ın en yüksek zirveleri ve en yoğun ormanları güney kesimlerinde yer aldığından adanın en yoksul, en az gelişmiş ve en seyrek nüfuslu yöreleri de bu dağlık bölgelerde yer almaktadır. Aslında bu bakir dağlar ve tropikal ormanlar Palawan'ın en büyük doğal zenginliği olmasına rağmen tarım arazileri açmak ve yeni yerleşmeler kurmak için bu ormanlar bazı yörelerde kesilmekte ve tahrip edilmektedirler. Yabani hayvanların yasa dışı avlanması ve satılması adanın bir diğer önemli sorunudur. Yasa dışı avcılık ve balıkçılık Filipinlerin büyük bir bölümünde görülse de en yaygın şekilde Palawan adasında yapılmaktadır. Endemik bitkilerin kosunması, yok olmak üzere olan hayvan türlerinin yaşatılması, mangrov ormanlarıyla yağmur ormanlarının tahrip edilmemesi, doğal ekosistemlerin beşeri faaliyetlerden korunması Palawan'ın en öncelikli ekolojik sorunların başında gelmektedir.¹¹

1960 yılına kadar, Palawan adasının neredeyse tüm bölgeleri tropikal ormanlarla kaplıyken, sonraki 20-30 yıl içinde bu doğal ormanların önemli bir bölümü yakıldı, kesildi veya plansız bir şekilde yok edildi. Örneğin 1988 yılında adadaki ormanların toplam alanı 7410 km²iydi¹². Son yarım yüzyılda Filipinler hükümeti Palawan ormanlarını korumak için çok boyutlu bir plan hazırlamış ve bunu titizlikle uygulamaktadır. Özellikle 19. yüzyılda adadaki ekolojik tahribat ve orman katliamının neredeyse tamamen önlendiği söylenebilir.

Jeolojik ve jeomorfolojik olarak Palawan, Malezya ve Endonezya'ya ait Kalimantan (Borneo) adasının bir devamı olarak kabul edilir, bu nedenle adanın flora ve faunası Filipinler'in geri kalanından önemli ölçüde farklıdır. Kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzananmerkezi sıradağları, Palawan adasını ikiye bölerek doğu ve batı bölgelerinde farklı iklim koşullarının görülmesine neden olmuştur. Örneğin adanın doğu kıyıları daha az nemli ve daha az yağış almakta, batı kıyıları ise daha nemli ve yağışlıdır. Muson rüzgârlarının etkisi altındaki adanın güney bölgelerinde nemli ekvatorial, kuzey bölgelerinde ise subekvatorial iklim görülmektedir.¹³Ada genelinde kurak mevsim ve yağışlı mevsim olarak iki belirgin mevsim yaşandığı söylenebilir. Enlem, yükseklik ve özel konuma bağlı olarak Palawan adasındakurak mevsim 1 ay ile 4 ay arasında sürebilir. Adanın kuzeybatı kıyılarında nemli mevsim Kasım-Mayıs dönemi kapsamaktadır. Genel olarak enleme bağlı olarak güneyden kuzeye gidildikçe yıllık ortalama sıcaklık değerlerinde az da olsa bir azalma gözlenmektedir. Ekvatorial bölgede yer alan ve Malezya'ya komşu olan en güneydeki Balabac takımadaaları en sıcak en yağışlı ve en bunaltıcı iklim yaşanmaktadır.

Ada genelindeki ortalama yıllık sıcaklık değerleri 26 ila 29°C, yıllık yağış miktarları ise 1800 ile 2400 mm. arasında değişmektedir. Bazı yıllar ortalama minimum aylık sıcaklık değerleri 23°C'ye kadar düşebilmekte, ortalama maksimum aylık sıcaklık değerleri ise 32°C'ye kadar yükselebilmektedir (Grafik 1). Mart-Haziran dönemi adanın en sıcak ve en bunaltıcı dönemi olup, bu dönemde bazen aylık sıcaklık ortalamaları 32°C'ye kadar yükselebilmektedir. Kış ayla-

¹⁰Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

¹¹ Palawan adasının flora ve fauna zenginliği, ayrıca adanın başlıca ekolojik sorunlarıyla ilgili bakınız:

- <https://www.worldwildlife.org/ecoregions/im0143>

¹² Bakınız:<https://www.worldwildlife.org/ecoregions/im0143>

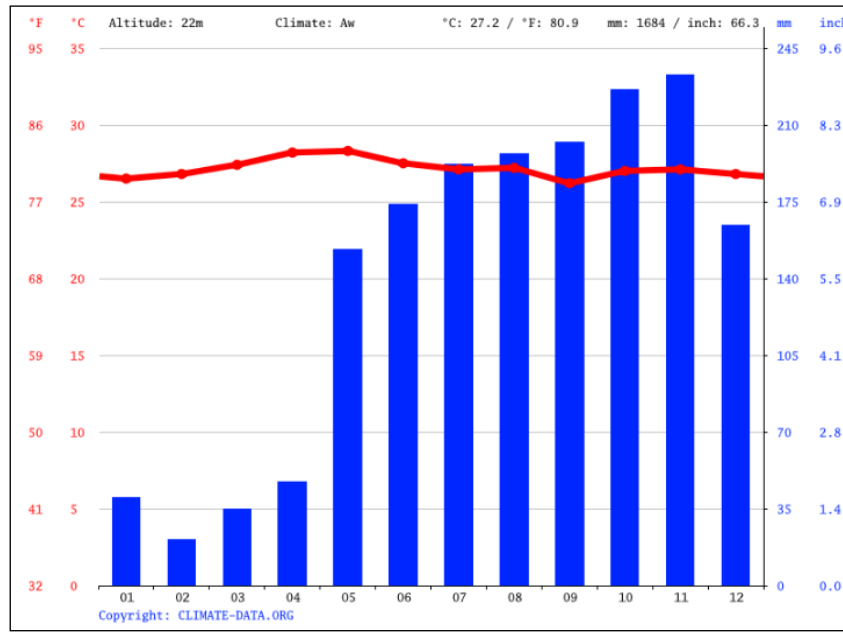
¹³ Palawan adasının iklim özellikleri için bakınız:

- <https://guidetothephilippines.ph/articles/ultimate-guides/palawan-travel-guide>
- <https://www.worldmeteo.info/en/asia/philippines/>

rında, yani Kasım-Şubat döneminde adanın en düşük sıcaklıkları yaşanmakta ve bazen aylık ortalama sıcaklık değerleri 23°C'ye kadar düşebilmektedir.

Palawan adasının genelinde Mayıs-Aralık arası yağışlı ve nemli bir mevsim sürer, yılın geri kalanında ise daha az yağışlı bir mevsim görülür. Deniz turizmi için en müsait dönem yağışların en çok azaldığı Ocak-Nisan dönemidir. Eyalet başkenti olan Puerto Princesa kentinin sıcaklık ve yağış değerlerini yansıtan Grafik 1'de de görüldüğü gibi Ocak-Nisan döneminde aylık yağış miktarları 50 milimetrenin altındadır, oysa en yağışlı dönem olan Eylül-Kasım döneminde aylık yağış miktarları 200 milimetreyi aşmaktadır. Bununla birlikte Palawan adasında yaşanan mevsimleri sıcaklık değerleri değil yağış değerleri belirlemektedir.

Özetle, Palawan adası ve yakın çevresinde deniz turizmi için en uygun iklim özellikleri Nisan ayında, en nemli hava koşulları ve en olumsuz iklim özellikleri ise Ağustos ayında görülmektedir.

Grafik 1 Puerto Princesa Kentinin Sıcaklık ve Yağış Değerleri

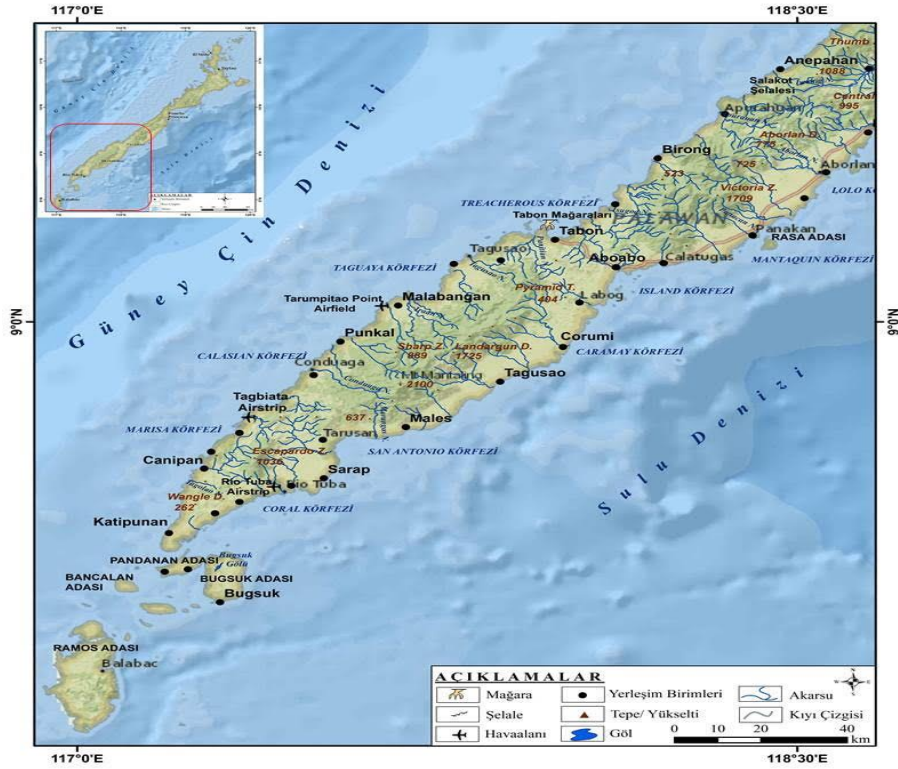
Palawan kıyılarında çok sayıda ada, yarımada ve körfez yer almaktadır. Palawan adasının doğu kıyılarında yer alan başlıca büyük körfezler Bentowan, Paly, Taytay, Mesecoy, Shark Fin Bay, Imorique, Darocotan, Silanga, Calauag, Lingit, Ilian, Tumarbong, San Antonio, Coral, Ipolet, Caramay, Paly, Barbacan, Green Island, Tulariguin, Island, Mantaquin, Honda, Binunsalian, Puerto Princesa iken; adanın batı kıyılarında yer alan başlıca büyük körfezler ise Mantaya, Canipan, Nakoda, Malanut, Tracherous, Bobosawen, Ulugan, Marofinas, Port Barton, Imuruan, Oyster, Bacuit, El Nido, Base, Malakibay, Culasian, Marisa, Bulaloc, Tagugsom, Saint Paul, Puga, Mayday, Jibboom, Santa Cruz, Pagdanan, Komdong, Binga, Malampaya, Alligator, Turung, Malaluton, Binaluan, Tanghilanan, Inlulutoc, Bolalo, Eran, Taguaya, Nokoda, Treacherous'dur.¹⁴ Muhteşem kıyıları, çarpıcı jeomorfolojik oluşumları ve dünyaca ünlü tropikal plajlarıyla adanın kuzeybatısında yer alan Bacuit körfezi, bu körfezlerinin en başında gelir.

Palawan adası çok dar ve uzun bir ada olduğu için (Harita 4), büyük akarsu havzalarının oluşmasına uygun bir coğrafi ortam yoktur. Adadaki akarsuların tamamı debileri düşük ve

¹⁴ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

kısa boylu akarsulardan oluşmaktadır. Palawan adasındaki akarsuların büyük bir bölümü yakınında buldukları yerleşmenin adını taşımaktadırlar. Örneğin Rızal ırmağı Rızal kasabasının, Tinitan akarsuyu Tinitan köyünün veya Caramay ırmağı Caramay kasabasının adını taşımaktadır. Asalogan ise hem bir göl hem de bir akarsu adıdır. Hatta bazen aynı coğrafi terim 3 veya 4 yerin adını taşıyabilir. Örneğin Tulariguin adında hem bir ırmak, hem bir köy yerleşmesi hem de bir körfez yer almaktadır. Güneybatı Filipin kıyılarında yer alan Canipan kasabası aynı adı taşıyan akarsuya ve körfeze vermiştir. Palawan coğrafyasında "Iliwan" hem bir dağ adı hem bir köy adı hem bir körfez adı hem bir plaj adı hem de bir akarsu adıdır. Adada çok sayıda buna benzer ilginç toponimi örnekleri oldukça fazladır.

Palawan adasının batı kıyılarına sularını boşaltan başlıca akarsular¹⁵ Lio, Malampaya, Iwahig, Panitian, Panaligon, Tagbolatante, Birong, Kulangdanum, Arurguan, Tagalipil, Iliwan, Totobaen, Panagurian, Aramayawan, Tumarabong, Tagusao, Lamakan, Kinlугan, Taguaya, Malabangan, Ira-Iradan, Wangle, Tagolao, Canipan, Colby, Panaligon, Arapitan, Conduaga, Culasian, Summerumsum, Ilog, Iraan'dır.

Harita 3 Palawan Adasının Güney Kesimleri Fiziki Haritası

Palawan adasının doğu kıyılarına sularını boşaltan başlıca akarsular ise¹⁶ San Nicolas, Bacun-

¹⁵Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

¹⁶Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

gan, Irawan, Iraan, Aboabo, Izumbo, Panitian, Punang, Malanap, Bato, Leget, Ilian, Tara-dungan, Pinamalan, Makad, Rizal, Caramay, Tulariguin, Tinitan, Tarabanan, Tinabog, Barba-can, Panacan, Balsahan, Tuba, Sumbiling, Okayan, Iwahig, Bulalakao, Marangas, Buligay, Lara, Barong Barong, Filantropia, Caramay'dır.

Harita 4 Palawan Adasının Kuzey Kesimleri Fiziki Haritası

Kuzeydoğu-güneybatı istikametinde uzanan Palawan adasının yakın çevresinde yüzlerce irili ufaklı adacık yer almaktadır. Bu komşu adalar arasında Dumarar ve Linapacan gibi orta büyüklükte adalar, Balabac gibi küçük takımadalar, çok geniş alana yayılmış Calamian gibi büyük takımadalar, Tubbataha Mercan Resifi Tabiat Parkı gibi atol adalarından oluşan doğa koruma alanları ile Datag ve Bucid gibi tekli küçük adacıklar da yer almaktadır. Küçük yüzölçüme sahip olan adaların büyük bir bölümü, kalıcı yerleşme ve sürekli nüfus barındırmaz fakat balıkçılık faaliyetleri ile dalış ve deniz turizmi açısından bu adacıkların büyük işlevi ve önemi vardır.

Palawan adasının batı kıyılarında yer alan başlıca adalar¹⁷ Nakoda, Malapackun, Marantao, Maricaban, Cerial, Triple Cima, Sirinao, Mariquit, Palm, Tidepole, Mansirik, Double Islands, Patetan, Dry, Tuluran, Bibangan, Damad, Calabatuan, Imuruan, Boayan, Cacnipa, Albaguen, Maroday, Catalat, Cacbolo, Nagulon, Datag, Bucid, Capiyas, Tres Marias, Rita, Bajallanura, Bay, Zoe, Suotiv, Cagsalay, Maroday, Morison, Bongot, Inadauan, Paradise, Kayoya, Cayoya, Inaringan, Niaporay, Mialbok, Apo, Talontonen, Lump, Lampiligan, Rangod, White Island, Karung, Notch, Pinagiaten, Josefa, Inebian, Malabina, Maynala, Mabakbakbon, Cadulan, Lumulon, Taptap, Banwayan, Malamuno, Mamagon, Hinbaluran, Milman, Bibangan, Maylakan, Bartoc, Inamankolan, Malauton, North Malaibo, South Malaibo, Koinasaan, Gamao, Liabdan, Malaaraw, Ibulbol, Binalungbalungan, Guinayawan, Passage, Nalpukan, Cagbulo, Calabugtungan, Calubanga, Binusuan, Wilson, Crane, Calabatuan, Peaked, Saddle, Camago, Turtle, Pangulasian, North Guntao, South Guntao, Inatula, Miniloc, Entalula, Dibuluan, Lagen, Malpacao, Shimizu, Popolcan, Matinloc, Tapiutan, Imambuyod, Dilumacad, Cadlao, Diapila, Vilma, Cauayan, Bucal, Bury, Bolog, Labutaya, Calitan, Small Cabod, Cabuli ve Paga Paga'dır.

Palawan adasının doğu kıyılarında yer alan başlıca adalar da¹⁸ Fondeado, Buquias, Sombrero, Kalungpang, Meara, Canon, Malanao, Basa, Arena, Emelina, Linda, Temple, Pagasinan, Inamukan, Gardiner, Bessie, North Verde, South Verde, Stanlake, Flat, Dumarar, Mayabacan, Central Island, South Island, Paly, Ibohor, Icadambanauan, Calabadian, Apulit, Bagtasan, Renambacan, Calangpowgn, Capsalon, Bivouac, Maybara, Maraguit, Cotad, Langoy, Tomungay, Castle, Elephant, Binalican, Denet, Noa Noa, Debangar, Casian, Manbanen, Cagdanao, Calabugdong, Maqueriben, Malatumban, Makraben, Malcorot, Maytiguaid, Batas, Bagambangan, Maosonon, Binulbulan, Iloc, Linapacan, Calibangbangan, Malubotlubot, Cacayatan, Coral Island, Cagdamao, Maalequequen, Pangisian, Deribongan, Malcacabo, Pinamalayan, Daracotan, Green Island, Reinard, Johnson, Purao, Shell, Puerco, Reef Island, Green Island,

¹⁷Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

¹⁸Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

Howley, Puntod, Fondeado, Arrecife, Snake, Kalungpang, Buguias, Barlas, Makesi, Fraser, Ramesamey, Bush, Tapul, Parunponon, Luli, Bonita, Cana, Margarita, Guerrasierra, Cowrie, Puntog, Sombero, Rasa, Tarusan, Cabugan, Pagapaga, Bowen, Bintaugan, Ursula, Pulaw Talam, Bangawan, Tagalinog, Pandanan ve Bugsug adalarıdır.

Göller bakımından fakir olan Palawan adasının başlıca büyük gölleri olarak Manguao, Cayangan, Atong, Tagbug Saing ve Asologan gösterilebilir (Chirikov, vd. 2008). Adanın batı kıyılarına Long Beach plajı ile San Vicente kenti arasında yer alan Asologan, küçük bir kıyı set gölüdür. Palawan adasının kuzeydoğusunda Taytay kentinin hemen güneyinde yer alan Manguao gölü ise deniz seviyesinden 21 metre yükseklikte yer alan ve tatlı sulara sahip bir göldür. Palawan adasının en büyük gölü (6,2 km²) de olan Manguao Gölü'nün, kuzey-güney uzunluğu 3,4 km., doğu-batı genişliği ise 4,2 kilometre olup bu heliyle göl, Filipinlerin büyük gölleri ile kıyaslandığında, bu listedeyer almaz. Gölün çevresi seyrek nüfuslu olup, yoğun tropikal yağmur ormanlarıyla kaplıdır. Göl havzasında yıllık sıcaklık ortlaması 23°C olup yıllık toplam yağış miktarı da 2411 milimetredir. Girintili çıkıntılı kıyılara sahip gölün içinde adalar, yarımada- lar ve körfezler yer almaktadır. Göl kıyılarında hiçbir yerleşme, sanayi, ticaret veya ulaşım tesisi bulunmadığından, Manguao havzasının ekolojik turizm için büyük bir potansiyeli vardır (Santos ve Tomeldan, 2009).

Palawan Adasının Turizm Potansiyeli ve Başlıca Turizm Merkezleri

Palawan adasının önemli bir bölümü sanayileşme, yerleşme, ulaşım gibi beşeri faaliyetlerden uzak kalabilmiştir. Bununla haliyle ada, Filipinlerin doğal ekosistemini ve doğal kaynaklarını koruyabilmiş nadir adalarından biridir. Bu nedenle sağlıklı ekosistem, kıyılarında yer alan yüzlerce ıssız ada, binlerce hektarlık korunmuş yoğun tropikal orman, ada sınırları içinde yer alan çok sayıda falez, lagün, plaj, vadi, dağ, mağara, şelale ve göl, yakın çevresinde yer alan yüzlerce atol ve çok sayıda nefes kesen doğal oluşum bu adanın en büyük turistik zenginliğidir. Puerto Princesa Yeraltı Deresi Milli Parkı ve Tubbataha Tabiat Parkı UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde de yer aldıklarından, hem Palawan eyaletinin hem de Filipinler Cumhuriyetinin turizm gururudurlar.

Palawan adası, Filipin takımadalarında en güvenli ve en sakin yerlerden biri olarak da kabul edilmektedir. Deprem, tsunami ve yanardağ tehlikelerinin olmaması, tayfun ve tropikal siklon tehlikelerinin yok denecek kadar az olması adayı cazip kılmaktadır. Ada genelinde hırsızlık, cinayet, saldırı, tecavüz, terör gibi suç olaylarının neredeyse hiç olmaması Palawan'ı Filipinler'in en güvenli adalardan birisi yapmıştır. Palawan, Güneydoğu Asya'nın en sıra dışı, doğal ekosistemleri en iyi korunmuş ve en ilginç adalarının da başında gelir.¹⁹

¹⁹Filipinler Cumhuriyeti ve Palawan adasının turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- Manalo J. J. P. "Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Boracay Island And Puerto Princesa City", International Journal of Information Research and Review, Vol. 04, Issue, 01, pp.3558-3562, January, 2017
- Manuela W. S. "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Santos, R. B. Tomeldan M. V. "Case-Based Study of Three Tourism-Dependent Islands in the Philippines The Cases of Boracay Island, Aklan; Puerto Galera, Oriental Mindoro; & Coron, Palawan in the Philippines", A Journal of Architecture, Landscape Architecture and the Designed Environment University of the Philippines College of Architecture, Issue No: 3, Philippines, 2009
- Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd "Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia", Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April 2000

Palawan adasına karayoluyla veya demiryoluyla ulaşım imkânsız olduğundan, yurt dışından gelen turistlerin tek seçeneği hava yolu ulaşım bağlantılarıdır. Yurt dışından Manila aktarmalı Palawan uçuşları olduğu gibi, doğrudan ada havalimanlarına uçan şirketler de vardır. Adadaki hava meydanları ulusal (Tagbita kasabası yakınlarındaki “Tagbita Airstrip”, Roxas kasabası yakınlarındaki “Roxas Airstrip”, Rizal kasabası yakınlarındaki “Tarumpitao Point Airfield”, Rio Tuba kasabası yakınlarındaki “Rio Tuba Airstrip” ada içindeki hava ulaşımına hizmet veren küçük bölgesel havaalanları) ve uluslararası ölçekte (El Nido kasabası yakınlarındaki “El Nido Airport”, San Vicente kasabası yakınlarındaki “San Vicente Airport” ve Puerto Princesa kenti yakınlarındaki “Antonio Bautista Airport” uluslararası uçuşlara açık havaalanları) iki grupta toplanabilir.

Palawan adasının en ünlü ve en ilginç turizm çekicilikleri aşağıdaki listelenerek, genel özellikleri detaylıca belirtilmiştir.

1. Puerto Princesa Yer Altı Deresi ve Sabang yöresi

Puerto Princesa Underground River veya Türkçe adıyla Puerto Princesa Yeraltı Akarsuyudünyanın en uzun yer altı akarsuyu olup UNESCO Dünya Mirası listesinde yer almaktadır.²⁰ Filipinlerin en çok ziyaret edilen turistik mekânlardan biri olan ve aynı zamanda Milli Park statüsünde olan saha, 1999 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası listesine alınmıştır. Engeli dağların altında kendi doğal yolunu bulupözgürce akan akarsu, yaklaşık 8 kilometresini yer altında akarak sürdürmektedir. Birbirinden farklı yer altı boşlukları, galeriler ve mağaralardan geçen dere ziyaretçilerine unutulmaz görüntüler ve ilginç doğal manzaralar sunmaktadır. Bazı araştırmacılara göre Puerto Princesa Deresi²¹ dünyanın en uzun yer altı akarsuyudur. Puerto Princesa Yeraltı Deresi Milli Parkı (Puerto Princesa Subterranean River National Park) içinde yer alan bu ilginç akarsu, ismini 1872’te kurulan ve İspanyol prensesi Eulalia de Bourbon’un adını taşıyan Puerto Princesa kentinden almıştır. Palawan adasının kuzeybatısında ve Sabang kasabasının hemen doğusunda yer alan Milli Park, dünyanın yeni doğa harikaları (New 7 Wonders of Nature) listesine girmeyi başarmıştır. Bu ilginç akarsuyun denizden itibaren 4 kilometrelik kısmı, turistik teknelerin sokulmasına müsaittir. Aslında 2 km sonrasında yer altı kısmında yeterli oksijen olmadığından ziyaretçilere yasaklanmıştır. Bahsi geçen yeraltı mağaraları dünyanın en büyüklerinden ve en ihtişamlı olanlarındandır. Mağara kubbesinin yüksekliği 65 metreye ve genişliği de 140 metreye ulaşmaktadır.

Foto 1 Puerto Princesa Yeraltı Akarsuyu (Foto: Ron Van Oers, 2008/UNESCO)

²⁰Puerto Princesa Yeraltı Akarsuyu için bakınız

- <https://whc.unesco.org/en/list/652/>

²¹ Dünya genelinde yerin altında akışını sürdüren nehir boyutunda büyük bir akarsu olmadığından dolayı bu boyutlardaki küçük akarsular olsa olsa dere veya çay olabilirler. Bu nedenle internet ortamında kullanılan “Puerto Princesa Yeraltı Nehri” bilimsel olarak yanlış olup “Puerto Princesa Yeraltı Deresi” daha isabetli bir kavram olabilir.

Puerto Princesa Yeraltı Deresi Milli Parkına giden yolculuklar ve organize edilen turlar genelde Sabang kasabasından başlar. Palawan adasının kuzeybatı kıyılarında yer alan Sabang kasabası, eyalet başkenti Puerto Princesa'ya 75 km uzaklıkta büyük ve modern bir şehirden ziyade küçük ve yoksul bir köy görünümünde olan bir yerleşmedir+, dik yamaçlı karstik dağlar ile Büyük Okyanus suları arasında sıkışmış tek ana caddesi olan küçük bir yerleşmedir.²²

Sabang kasabasını ziyaret eden turistlere kentin hemen doğusunda yer alan Sabang vadisini, kentin güneyinde yer alan “Sabang Mangrove Forest” doğa koruma alanını, kentin hemen batısında yer alan Pyamaluguan Sabang şelalesini ve kent merkezindeki “Santuario de San Jose Marello” Katolik Kilisesini ziyaret etmeleri tavsiye edilmektedir. Sabang yöresinde lüks 4 veya 5 yıldızlı otel sayısı çok az olduğundan dolayı, bu yörede tatil yapanlar “Sheridan Beach Resort and Spa” veya “Daluyon Beach and Mountain Resort” gibi kaliteli otellerden birini tercih edebilirler. Sabang Beach, Central Park Station Beach, Dabdab Beach ve Manlipien Beach Sabang yöresinin en popüler plajlarıdır.²³

2. El Nido Yöresi

Palawan adasının tüm doğa harikaları bir renkli kokteyl olarak El Nido doğa koruma alanında toplanmıştır. Bacuit Körfezi kıyılarında yer alan El Nido gizli koylar, görkemli kireçtaşı kayalıkları, muhteşem lagün gölleri, ıssız plajlar, el değememiş yağmur ormanları ve deniz yaşamının büyüleyici güzelliği yanı sıra çoğu ıssız olan 40 civarındaki küçük adayı da kapsamaktadır. Bacuit takımadaları içinde yer alan bu adaların büyük bir bölümü Bacuit Körfezi ve El Nido Körfezinde yer almaktadırlar. Bu nedenle çok anlamlı ve çok boyutlu bir kavram olan El Nido bir körfezdir, bir yerleşmedir, Milli Park Alanıdır ve dünyanın en meşhur tatil merkezlerinden biridir. Aslında El Nido sadece bir tatil merkezi veya bir deniz destinasyonu ya da koruma altına alınmış sıradan bir park alanı da değildir. Sözcüklerle tasvir edilemeyecek kadar büyüleyici bir tropikal sahadır ve beyaz kumsalları, dik yamaçlı tepeleri ve büyüleyici kireçtaşı oluşumlarıyla görenleri etkileyecek güzelliğe sahip bir tropikal bölge veya olağanüstü ihtişamlı bir doğa mucizesidir. Bu özellikleriyle El Nido doğa koruma alanı ve Borocay adası Filipinlerin en çok yabancı turist çeken yerlerin başında gelirler.²⁴

²² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palawan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

²³Bakınız:

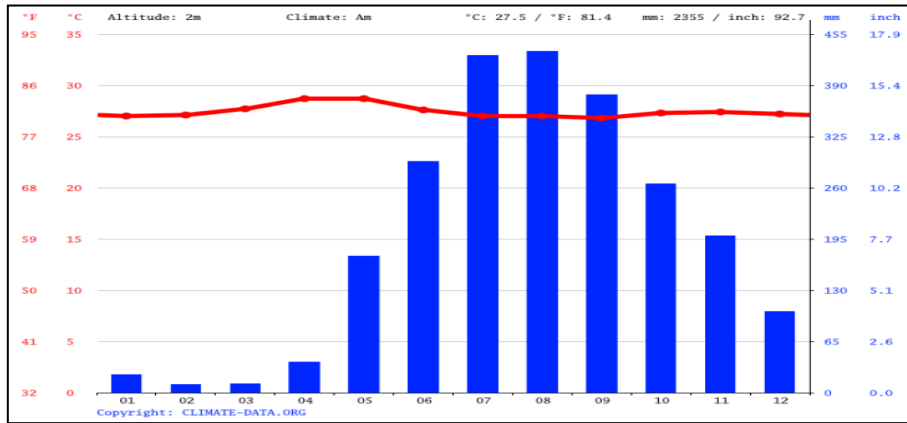
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

²⁴ El Nido ve Palawan adasının turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- <https://parispe.dfa.gov.ph/consularservices/2015-10-07-09-50-05/86-visit-ph/150-palawan>
- <https://www.roughguides.com/destinations/asia/philippines/palawan/>
- <https://guidetothephilippines.ph/articles/ultimate-guides/palawan-travel-guide>
- <https://www.travel-palawan.com/about-palawan/>

Eyalet başkenti Puerto Princesa'ya 260 km. uzaklıkta bulunan El Nido, Palawan adasının kuzeybatı kıyılarında Cadlao adasının hemen karşısında yer alan bir sahil kasabasıdır (Chirikov, 2008). Buena Suerte kıyısında yer alan bu küçük kasabada çok sayıda otel, bar, market, restoran, tur şirketi ve çeşitli turistik tesis yer almaktadır. Otomobil veya tekne kiralama, dalış veya gezi rehberleri, bot turları ve dalış turları düzenleyen acenteler gibi, El Nido bölgesine hizmet veren çok sayıda turizm şirketi de bu kasabada yer almaktadır. Aslında 1980'li yıllara kadar El Nido kimsenin bilmediği ve duymadığı küçük bir sahil köyüydü. 1980'li yıllarda bazı dalgıçların bu yöreyi keşfetmesiyle birlikte 1985-1995 döneminde ilk turistik tesisler açılmaya başlamış ve özellikle 2000 yılından sonra El Nido bütün dünyada tanınan bir turizm merkezi olmuştur. Sonuç olarak, kıyılarında çok sayıda koy, mercan ada, burun, adacık ve lagünü içinde barındıran El Nido²⁵ doğa koruma alanına giden bütün yolculukların çıkış ve dönüş kapısı genelde aynı adı taşıyan bu kasabadan başlamaktadır.

Bölgede yer alan Bacuit Körfezi, dünyanın en görkemli ve en güzel körfezlerden biridir. Doğa gezileri ve trekking arzulayanlar, vahşi doğayı keşfetmek isteyenler, romantik tatil özlleyenler, meraklı gezginler veya su sporlarında uzmanlaşmak isteyenler için El Nido bir şeyler sunmayı bilmektedir. Özetle, kimilerine göre Filipinlerin, kimilerine göre ise tüm Asya kıtasının en güzel yeri El Nido'dur.

Grafik 2 El Nido Kenti Sıcaklık ve Yağış Grafiği

²⁵Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://geosfera.org/>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/>
- <http://palawanislandphilippines.com/>
- <https://reliefweb.int/map/philippines/>
- <https://www.travel-palawan.com/about-palawan/>
- <https://readtravel.ru/busuanga/>
- <https://www.geoclip.ru/philippines/busuanga1>
- <https://awd.ru/ostrov-koron-plyazhi-i-ozera/>

Tüm kuzey Palawan adasında olduğu gibi El Nido kenti de Muson ikliminin ve Subekvatorial iklimin çakışım alanında yer almaktadır. Belirgin bir yağışlı ve belirgin bir kurak mevsim görülmektedir ve mevsimler arasındaki farkı sıcaklık değerleri değil yağış değerleri belirlemektedir. Bütün yıl boyunca aylık sıcaklık ortalamaları 23°C ile 32°C arasında değişmektedir (Grafik 2). El Nido yöresinde en sıcak dönem Nisan-Ağustos dönemidir, en ılık dönem ise Kasım-Şubat dönemidir. Aralık-Nisan döneminde en az yağış düşmekte ve aylık yağış miktarları bazen 10 milimetreye kadar düşmektedir. Mayıs-Kasım döneminde en fazla yağış düşmekte ve aylık yağış miktarları bazen 440 milimetreye kadar yükselmektedir (Grafik 2).

Bacuit ve El Nido Körfezi kıyılarında çok sayıda koy ve ada yer almaktadır. Bu adalarda çok sayıda ıssız ve temiz plaj yer almaktadır. Cagbantang Beach, Culasa Beach, Palilo Beach, Calmung Beach, Star Beach, Secret Beach, Secret Lagoon, Payong-Payong Beach, Caalan Beach, Corong Corong Beach, Yoga Beach, Lapus Lapus Beach, Papaya Beach, Seven Commandos Beach, Ipil Ipil Beach, Helicopter Beach, Marimegmeg Beach, Las Cabanas Beach, Pinangantungan Beach, Dibuluan Beach, Malugao Beach, Paradise Beach, Dolarog Beach, Duli Beach ve Nacpan Beach Bacuit Körfezi ve El Nido bölgesinin en çok ziyaret edilen ve en popüler plajlarıdır.²⁶

El Nido'yu ziyaret eden turistlere bölgede yer alan Maligaya Tree Park, Taraw Cliff, Bucal Adası, Miniloc Adası, Tapiutan Adası, Mangrove Ecopark, El Nido Via Ferrata Canopy Walk, Pasandigan Cove, Cathedral Deniz Mağarası, Dibuluan Adası, Malpacao Adası, Lagen Adası, Cudugnon Mağarası, Inambuyod Adası, Depeldet Island Marine Sanctuary, Cadlao Adası, İl Mağarası (Ille Cave) ve Matinloc Adası gibi turizm çekiciliklerini de görmeleri önerilmektedir.

Tablo 2 Palawan Adasının Kuzeybatı Kıyılarında Yer Alan Başlıca Plajlar ve Konaklama Tesisleri²⁷

Catian Beach Resort	Nacpan Beach	Jack's Place
Jack's Place Beach Park	Seaside Hue Resort	Bamboo House
Inaladelan Island Resort	Where 2 Next - Nacpan	Twin Beach
Mad Monkey Hostel Nacpan Beach	Nacpan Beach Glamping	Angela's Inn1b
Calitang Beach Resort	El Nido Big Beach	Franswa Inn
Cabanas De Nacpan Resort	Nacpan's Twin Beach	The View

²⁶ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotellplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

²⁷Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotellplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Garden Bay Beach Resort El Nido	El Nido Cove Resort	Peaceful Beach
Cadlao Resort And Restaurant	Lio Villas Resort	Dalimatan Beach
El Nido Garden Resort	Malugao Beach	Seda Lio
Lally and Abet Beach Resort	Caalan Beach Resort	Balai Adlao
Spin Designer Hostel - El Nido	Makulay Lodge & Villas	Casa Kalaw
Hotel Deo El Nido Palawan	Dragonfly El Nido	Aetas Glamping
El Gordo's Adventures And Guesthouse	Rainforest Beach Hotel	Caalan Beach
Mansion Buenavista Guesthouse	El Nido Roadside House	Ipil Ipil Beach
Sophia Beach Guest House	Rosanna's Pension	Ocean Vista Inn
Island Hop Nido Hostel	Seven Commandos Beach	Papaya Beach
Raje Residence Hotel El Nido	Lapus Lapus Beach	Honda Beach
ZEN Rooms National Highway	Corong Corong Beach	Jvhaven Pension
Dreamland El Nido Palawan	Karuna El Nido Villas	Marian Pension
Mina Grande Beach Cottages	El Nido Coco Resort	Sannie Pension
Sophia Beach Guest House	El Nido Overlooking	Ced Villas
Last Frontier Beach Resort	Suites by Eco Hotel	Marimegmeg Beach
El Nido Mahogany Beach Resort	Lugadia's Beach Cottages	Las Cabañas Beach
Telesfora Beach Cottages	Centeno Inn Hotel Resort	Sunset Cliffs
Stunning Republic Beach Resort	Coco Garden Villas	Dolarog Beach
Casa Avelina Beach Cottages	La Colonial Resort	Countryside Chalet
Four Seasons Seaview Hotel	RC Villas and Resorts	CED Farm
La Casa Teresa Beach Resort	Las Cabanas Beach Resort	La Colonial Resort
The Resort Bayview Hotel	The Birdhouse El Nido	Estrella Beach
Villa Israel Eco Park El Nido	Dolarog Beach Resort	Sitio Ilulutoc
The Alternative Beach Cottages	Kanba - El Nido Campsite	HoneyBay
Terra Nova - El Nido private resort & villas	Tribal Xperience El Nido	Lumambong Beach
Binga Beach House	Sunny Island Resort	Long Beach
Sea Glass beach homes	Pangulatan Beach Resort	Boding Beach
5 Brothers Beach House	Dilis Beach Resort	ADA's Guest House
Azucena Austria Eslava Place	Ombo Beach	Sparkling Beach
Long Beach Resort San Vicente Palawan	Peak View Resort	Ricky's Place
Long Beach Encantador Resort	Alemanguan Beach	Nagtulay Beach
Sunset Colors Frontbeach Cottages	Penanindigan Beach	Bokbok Beach
Mermaid Paradise Resort	Milanel Beach Resort	Jurusu Resort
Greenviews Resort - Port Barton	Foxy's Beach Resort	Club Agutaya
Makatombaten Beach	Sunset Beach Resort	New Capari Beach
Mahilamonen Beach	Deep Moon Resort	Kemdeng Beach
Gilligans Port Barton Palawan	Rubin Resort	Tangdang Beach
Ibobonuwang Beach	Itaytay Beach	Naonao Beach
Kabayosoan Beach	Pinsawan Beach	Kaniloan Beach
Santa Cruz Beach	Panotoan Beach	Agtap Beach
Sabang Beach Hotel	Denay Beach	Carag Beach
Atremaru Jungle Retreat & Spa	Dicala Beach	Magiket Beach
Duli Beach Resort	Verde Safari Beach	Dagmay Beach
Bury Island Beach	Mariposa Beach	Duli Beach
El Nido Resorts - Miniloc Island	Bucana Beach	Star Beach
Shante Island Resort	Hidden Beach	Pasandigan Cove
El Nido Resorts - Pangulasian	Cagbantang Beach	Talisay Beach
Sunny Island Resort - El Nido	Entalula Beach Club	Estrella Beach

3. Port Barton Kasabası

San Vicente kentinin güneybatısında ve San Vicente ilçe sınırları içinde yer alan Port Barton kasabası, Palawan adasının kuzeybatı kıyılarında yer alan küçük bir yerleşmedir. Port Barton körfezinin kıyılarında yer alan bu kasaba son yıllarda Filipinlerin en popüler ve en sevilen tatil yerlerinden biri olmuştur. Port Barton kasabası, eyalet başkenti Puerto Princesa'ya 145 km. uzaklıktave Roxas kentinin 23 km. kuzeybatısında yer alan otantik ve şirin bir sahil kasabasıdır. Port Barton kasabasında ne bankalar, ne eczaneler, ne hastaneler, ne ATM'ler, ne büyük marketler, ne pahalı restoranlar ne de lüks oteller vardır. Mütevazı bir sağlık merkezi, sıklıkla kesilen elektrik, yavaş bir internet bağlantısı ve sıcak suyu olmayan pansiyonlar bu kasabayı ziyaret edenler için en büyük lüktür.

El Nido, Coron adası veya Puerto Princesa Yeraltı Deresi kadar popüler olmasa da son yıllarda binlerce yabancı turist bu küçük kasabayı da ziyaret etmektedir. Lüks oteller, gösterişli spa merkezleri, pahalı bar ve restoran arayanlar için Port Barton kasabası hiç uygun bir yer değildir. Bu sahil kasabası mütevazı koşullarda ekonomik tatil ve ekolojikortama önem verenler için elverişli bir imkan sunmaktadır. Başta beyaz kumlu temiz plajlar, zengin su altı dünyası, el değememiş doğa, müthiş bitki ve hayvan çeşitliliği, doğal şelaleler ileıssız mercan adaları sunan Port Barton, ilkel ve sessiz koşullarda tatil arayanlar için ideal bir seçimdir. Modern dünyanın gösterişli yaşantısından uzak kalmak isteyenler; internet, televizyon ve bilgisayardan kurtulmak isteyenler; pahalı bar, otel ve restoranlardan sıkılanlar için Port Barton kasabası ideal bir tatil yeridir. Basit yemekler, su ve elektrik kesintileri, derme çatma pansiyonlar ve aksayan ulaşım tatilcileri sıklıkla yüzleştikleri gündelik yaşantılardır.²⁸

Jambalaya kafe-restoran, Gacayan restoran, Kusinero del Barrio bar-restoran, Paella restoran, Ayette's Bamboo House and Restaurant ve El Busero Restoran Port Barton kasabası ziyaretçilerine çok uygun fiyatlara kaliteli yemekler ve deniz ürünleri sunmaktadırlar. Port Barton kasabasının en ünlü ve en ilgi çekici doğal turizm alanını, 12 adadan oluşan ve 750 km² yüzölçüme sahip olan Port Barton Deniz Koruma Alanı (Barton Marine Park) oluşturmaktadır. Port Barton Deniz Parkı, tekne turları, yüzlerce balık türünü izleme ve özellikle şinorkelli yüzme için ideal ortam sunan adeta bir tropikal okyanus cennetidir. Park alanı içinde dünya standartlarında hizmet veren birçok dalış kulübü hizmet vermektedir.

Port Barton kasabasında tekne kiralayıp yakınlardaki egzotik ıssız tropikal adalar ziyaret edilebilir. En popüler günlük tekne turlarının yapıldığı adalar şunlardır: German adası, Exotic adası, Paradise adası, Double adası, Capsalay adası, Smart adası, Luli adası ve Albaguen adası. Port Barton kasabası yakınlığında yer alan Beyaz plaj (White beach) müthiş doğal bir manzaraya sahiptir ve Palawan adasınınen pastoral yerlerinden biridir. Ayrıca Blue Cove, Coconut Garden, Secret Paradise ve Palawan Camping gibi yerlerde turistlerin çadır kurmalarına izin verilir.

Port Barton kasabası çevresinde yer alan Pamuayan Şelalesi, Subwing Palawan su spor-

²⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

ları ve dalış merkezi, Inaladelan Island Resort, Intake Şelalesi, Starfish Island Doğa Koruma Alanı, Twin Resif Adası, Blue Cove Island Resort, Ibalatan Adası, Aquarium Reef Doğa Koruma Alanı ve Bigaho Şelalesi bu ilginç yöreyi ziyaret edenlerin görmeleri gereken en önemli turizm çekicilikleridir. Itaytay Beach, Coconut Beach, Tangdang Beach, Port Barton Beach ve White Beach Port Barton yöresinin en popüler plajlarıdır. Rubın Resort, Deep Moon Resort, Ausan Beach Front Cottages, Pisces Garden Inn, Casa Bienvenida Port Barton, Sol's Inn ve Elsas Cottages Port Barton kasabasında yer alan en ünlü konaklama tesisleridir.²⁹

Tablo 3 Palawan Adasında Yer Alan Başlıca Doğal Turizm Çekicilikleri

Nagkalit-kalit Waterfalls	Makalitikalit Şelalesi	Mansilawit dağı
Depeldet Island Marine Sanctuary	Mangrove Ecopark	Snake Adası
Seahorse And Mangrove Resort	Cudugnon Mağarası	Tabon Mağaraları
Samayu Private Cove El Nido Palawan	Maligaya Tree Park	Secret Lagoon
Pancol Port Irrawaddy Dolphin Watching	Tubbataha Tabiat Parkı	Shimizu Island
Starfish Island Doğa Koruma Alanı	Hundred Mağarası	Entalula Beach
Aquarium Reef Doğa Koruma Alanı	Salakot Şelalesi	Hidden Beach
Puerto-Princesa Yeraltı Deresi Milli Parkı	Manguao Gölü	Palilo Beach
Mantalingajan Dağı	Payong-Payong Beach	Culasa Beach
Pyamaluguan Sabang Şelalesi	Talisay Beach	Ille Cave
View Deck Seyir Tepesi	Paradise Beach	Dewil Valley
Pangatalan Island Marine Protected Area	Makinit Hot Springs	Isla Blanca
Sabang Marine Sanctuary, Binduyan	Bulalacao Şelalesi	Pandan Adası
Palawan Wildlife Crocodile Farm	Palawan Eco Agro Park	Linapacan
Lagen El Nido Hiking Trail	Firefly Watching	Brooke's Point
New Rizal Şelalesi	Cayangan Gölü	Maoyon Vadisi
Matalangao Şelalesi	Barbacan Deresi	Bigaho Şelalesi
Matinloc Adası	Pamuayan Şelalesi	Kayulo Şelalesi
Inadelan Adası	Caramay Şelalesi	Basy Şelalesi
Papawyan Şelalesi	Kuyawyaw Şelalesi	Salakot Şelalesi
Morenton Peak Game Reserve	Mangrove Irmağı	Honda Adası
Palawan Butterfly Ecological Garden	Babuyan Irmağı	Small Lagoon
Ursula Island Game refuge and Bird Sanctuary	Binduyan Şelalesi	Big Lagoon
Dylight Hole Cave	Dilumacad Adası	Onuk Adası
Sabang Mangrove Forest	Paradise Adası	Cowrie Adası
Karst Mountain, Elephant Cave	Tapiutan Adası	Acacia Tunnel
El Nido Via Ferrata Canopy Walk	Ditaytayan Adası	Sila Adası
Macatumbalen Mangrove Park	Bancalan Mağarası	Eli Mağarası
Submariner Diving Center	Nacpan Beach	Star Beach
Tabanka Divers El Nido	Cathedral Mağarası	Taraw Cliff
Ugong Rock Adventures	Turtle Divers	Bacuit Körfezi

²⁹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelpalanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Bat Caves Ecological Site	The İlle Cave	Exotic Adası
Brooke's Point Eco Park	Tubbataha Reef	Twin Peaks Reef
Bagambangan Adası	Estrala Şelalesi	Atong Gölü

4. Calamian Takımadaları ve Coron Adası³⁰

Palawan eyaletinin bir parçası olan Coron adası aynı zamanda Calamian takımadaları'nın da bir parçasıdır. Calamian takımadaları 128 adayı kapsamakta ve 1753 km² lik toplam alana sahiptirler. Busuanga, Coron, Culion, Bulalacao ve Calauit adaları, Calamian takımadaları'nın en büyük adalarını oluşturur ki Coron bu adalar grubunun üçüncü büyük adasıdır. Mindoro adasının güneybatısında ve Palawan adasının kuzeydoğusunda yer alan Calamian takımadaları Filipinlerin en çok ziyaret edilen deniz turizm merkezlerinin başında gelirler. Turkuaz renkli okyanus suları, dik yamaçlı kireçtaşı dağlar, ıssız beyaz kumlu plajlar, gizli ve bakir koylar, muhteşem mercan adaları, berrak sulu temiz göller, el değememiş tropikal ekosistem ve dalgıçların görmek istedikleri binlerce deniz canlısı, Calamian takımadalarının her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilmesinin başlıca nedenleridir.

Coron kenti Busuanga adasının güneydoğu kıyısında yer alır ve bu kentinin hemen güneyinde aynı adı taşıyan Coron adası yer alır. Calamian takımadalarının tek uluslararası hava limanı (Francisco B. Reyes Airport) Busuanga adasında yer aldığından, yabancı turistler önce Busuanga'ya gelirler daha sonra da Coron ve diğer adaları ziyaret ederler. Coron adası plajlarıyla, gölleriyle, mağaralarıyla, görkemli kireçtaşı kayalıkları ve dalış merkezleriyle her yıl binlerce turisti ağırlayan önemli bir turizm merkezidir. Adada yer alan 11 gölden 3'ü (Cabugao ve Cayagan gölleri bunlardan en ünlü olanlardır) yer altı mağaralarıyla denizle bağlıdır. Ayrıca Eylül 1944'te Coron adası kıyılarında ABD ordusu, Japonya donanmasına ait 12 gemiyi batırmıştı. İkinci Dünya Savaşından kalan bu denizaltı kalıntıları ve batık gemiler her yıl binlerce meraklı dalgıç Coron kıyılarına bir müknaş gibi çekmektedir. Forbes Traveler Magazine dergisi, Coron adası yakınlarındaki batık Japon gemilerini gezegenimizdeki en ilginç 10 dalış noktası arasında yer aldıklarını belirlemiştir.³¹

30 Calamian takımadaları bölümü yazılırken kullanılan elektronik kaynaklar:

- <https://readtravel.ru/busuanga/>
- <https://www.geoclip.ru/philippines/busuanga1>
- <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
- <https://awd.ru/ostrov-koron-plyazhi-i-ozera/>
- <https://novosing.blogspot.com/2015/02/coron-island.html>
- <http://www.pilipino.ru/main.php?show=place&with=coron>
- https://ru.qwe.wiki/wiki/Calamian_Islands
- <https://placeandsee.com/ru/wiki/kalamianskie-ostrova>
- <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1802278>

³¹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

Sulu denizinde yer alan ve üçgen benzeri bir şekle sahip olan Coron adasının alanı sadece 71 km²'dir. Adanın uzunluğu 20 km. genişliği ise 9 kilometredir. Culion, Busuanga ve Uson, Coron adasına en yakın büyük adalardır.³² Yaklaşık 3000 kişilik nüfusa sahip olan adanın en yüksek noktası 600 metre civarındadır. Ada sınırları içinde sadece üç küçük kırsal yerleşme (Kabugao, Dipnai ve Banuang-daan) vardır. Filipin yasalarına göre Coron adasının toprakları Tagbanwa topluluğum kendilerine ait özel arazileri sayılır. Bu nedenle ziyaretler için bu topluluğun liderinden alınan özel izinle adanın belirli kesimleri gezilebilmektedir. 5 Haziran 1998 yılından beri de, Tagbanwa liderinin (Rodolfo Agilar) onayı olmadan adada köklü girişimler yapılmamakta ve turistik tesisler inşa edilememektedir.

Özetle, Coron adasının sadece belirli bir bölümü yabancı turistlere ve meraklı gezginlere açık durumdadır, fakat adanın önemli bir bölümü hem ziyaretçilere hem de turizm yatırımlarına tamamen kapalıdır. 1967 yılında Coron adası ve çevresi Filipinler hükümeti tarafından Milli Park ilan edilmiştir.³³

Calamian takımadalarına ve Coron adasına gelen ziyaretçilerin genel olarak ziyaret ettikleri yerler Smith Coral Garden, Banul Beach, Smith Point Beach, Hidden Lagoon Doğa Koruma Alanı, Sunset Beach, Malwawey Coral Garden, Atwayan Beach, Malwayuyo Beach, Big Lagoon Doğa Koruma Alanı, Twin Peaks Coral Garden, Kayangan Lake View Deck, Neptune Wall - Coral Dive Reef, Maquinit Hot Spring, BBH Beach, Green Lagoon, Tapayas Dağı, Malcapuya Adası, Maquinit Hot Spring, San Agustin Parish Church, Skeleton Reef, Tayabo Nature's Park, Banana Adası, Twin Lagoon, Siete Pacatos Deniz Parkı ve Concepcion Şelalesi'dir.

Okyanus yüzeyinde aniden yükselen dik kayalık kıyılar, pırl pırl deniz suları ve muhteşem zirveler Coron adasına olağanüstü bir doğal görünüm kazandırmaktadır. Gelen turistlerin bu doğal peyzajdan etkilenmemeleri ve hayran kalmamaları neredeyse imkânsızdır. Ayrıca Coron adası muhteşem gün batımlarıyla ünlüdür. Adaya gelen ziyaretçiler büyüleyici ve fantastik güzelliğin karşısında hayranlıklarını gizleyemezler. Coron adasının en popüler plajları Banul Beach, Smith Point Beach, Sunset Beach, BBH Beach ve Twin Lagoon'dur. Coron adasına gelen turistler dünyanın 3 tuzlu kaplıcasından biri olma özelliğini taşıyan Maquinit Hot Spring kaplıcalarını ziyaret etmektedirler. Siete Pecados Deniz Parkı ve Twin Peaks Coral Garden ise u altı turizmi açısından önemli mekânlarıdır.

Coron adası sadece denizi ve plajlarıyla değil gölleriyle de ünlüdür. Dalgıçların sıklıkla ziyaret ettikleri Barracuda Lake ve Cayangan Lake adanın en meşhur lagün gölleridirler. Tatlı, sıcak ve berrak sulara sahip olan Cayangan gölünde 20 metre derinliğe kadar görünüm sağlanmaktadır. Bu nedenle Coron adasına gelen ziyaretçiler bu göl sularında yüzmeyi ve balıkları izlemeyi çok sevmektedirler. Coron adasında yaşayan yerli topluluklar Cayangan gölünü kutsal kabul etmektedirler, uzmanlara göre ise bu göl Filipinlerin en temiz gölüdür. Göl kıyılarında görkemli kireçtaşı kayalıklarının oluşturduğu müthiş doğa manzaraları ziyaretçileri büyüle-

³²Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

³³ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

mektedir.

Coron adasında gelen dalgıçların en sevdikleri göllerin başında Barracuda Gölü gelir. Yüksek bir karstik kayalık, gölü okyanus sularından ayırmaktadır. Barracuda Gölü'nün suları aslında üç farklı katmanda üç farklı sıcaklık ve yoğunluk özelliği gösterdikleri için turistlerin ilgisini çekmektedirler. Genelde dipteki sular tuzlu deniz suyundan, orta katman daha sıcak jeotermal sulardan ve en üstteki katman da tatlı-serin sulardan oluşmaktadır. Dar ve uzun bir havzada yer alan Barracuda Gölü genel olarak çok derin ve temiz sulara sahiptir. Yer altından denizle bağlantı sağlandığından, gölün suları bazı kesimlerde tatlı bazı kesimlerde ise tuzludur. Eski bir kraterde yer alan göl çanağı yüksek ve dik kıyıları ile çok etkileyici görüntüler sergilemektedir.

Coron Adası'nın kuzeydoğusunda ve Barracuda Gölü'nün batısında denizle bağlantısı olan Green Lagoon ve Blue Lagoon adında iki küçük kıyı gölü vardır. Green Lagoon ve Blue Lagoon yer altından bir tünel ile birbirine bağlı olan iki lagün gölüdürler. Gelen turistler düşük gelgit sırasında, tünelde dalmadan yüzebilirler. Diğer zamanlarda dalış yapabilir ve 5 metre yüzebilir veya bir taraftan merdivenlerden tırmanabilir ve diğer taraftan inebilirler. Bu lagünlerde, deniz suyu, yeraltı suyu ile beslenen termal su ile karışır ve gölün derinliklerinde ani sıcaklık değişimleri gözlemlenebilir. Gölde yüzen dalgıçlar farklı sıcaklık, yoğunluk ve kırılma katsayısına sahip su katmanlarını çok net hissedebilirler. Bu lagün göller hem yüzmek için hem de etraftaki doğal güzellikleri seyretmek için güzel olanaklar sunmaktadırlar.

5. Tabon Mağaraları

Tabon mağaraları, Palawan Adası'nın güneybatı kesimindeki Rizal kentinin kuzeydoğusunda ve Quezon kentinin güneydoğusunda yer almaktadırlar. Deniz kenarındaki mağaraların doğusunda Malanut körfezi batısında ise Nakoda körfezi yer almaktadır. Maricaban ve Mariguat adaları mağara sisteminin hemen batısında yer alırlar.³⁴

Eyalet başkenti Puerto Princess kentine yaklaşık 150 km. uzaklıkta yer alan mağaralar aslında 200' den fazla mağarayı kapsamakta ve adeta bir mağaralar kompleksi oluşturmaktadırlar. Bu mağaralardan sadece 30'u araştırılmış ve sadece 7'si turistlere açıktır. Tabon mağaralarının jeolojik oluşumu çok eski dönemlere dayandığından antropologların, arkeologların, tarihçilerin ve jeologların ilgisini çekmektedirler. Bilim uzmanlarına göre mağaralar yaklaşık 25 milyon yaşındadırlar. Filipinler Ulusal Müzesi tarafından yönetilmekte olan mağaralar her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedirler. Karstik kökenli Tabon mağaralarında ülkenin en eski insan kalıntıları keşfedildikten sonra dünyanın en ünlü jeolojik fenomenlerden biri olmuşlardır. Filipinli bilim uzmanlarına göre 7100'ü aşan ülke adaları arasında en eski insanlar bu mağaralarda yaşamışlardır.

1962 yılında bölgedeki ilk arkeolojik ve jeolojik çalışmalar başlamış ve sonuçta 1971 yılında, Tabon mağaralarında bulunduğu alan ulusal koruma alanı ilan edilmiş ve Ulusal Filipin Müzesi'nin kontrolü altına alınmıştır. Tabon kazıları sırasında, aralarında çene kemikleri ve kafatası parçaları olan üç kişinin fosilleşmiş ve parçalanmış iskelet kalıntıları bulunmuş. Kalın 1000 yıllık guano katmanları sayesinde bu insan kalıntıları uzun süre korunmuşlar. Bugün, bu bulgu

³⁴ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

dünya bilim literatüründe “Tabon İnsanı” olarak bilinir. Bilim adamları, bu kalıntıların “Australoid” olduğuna ve Tasmanyalılara özgü özellikler içerdiğine inanırlar. Antropologlar bu tarihi insan kalıntılarının 22000 -24000 önce oluştuğunu belirlediler.1991 yılında, Filipin makamları bu bölgede turizmin geliştirilmesi için çok boyutlu bir turizm gelişim planı hazırlamışlar.³⁵

Tabon mağaralarının ana girişi deniz yüzeyinden ve suyollarıyla gerçekleşir. İç kesimlerde Tabon mağaraları basit yeraltı inşilerindenve kolay ulaşılabilirliğinden dolayı hem Filipinlerde hem de yurt dışında çok popülerdir. Yüzlerce metre uzunluğundaki karstik mağara tünelleri, milyonlarca yıl önce doğanın yarattığı yeraltı dünyasının gerçek güzelliklerini cömertçe sergilemektedirler. Mağara tünellerinde donmuş lavlar, şaşırtıcı sarkıtlar ve dikitler hatta asılı tabutlar ve insan iskeletleri görülebilir. Mağaraların bazıları eşsiz labirentleri, büyüleyici sualtı nehirleri ve büyük yarasa sürüleri ile etkileyici bir görünüm sunmaktadır. Bu mağara kompleksinden büyük özelliklerinden birisi özel tırmanma ekipmanı ve uzman eğitimi olmadan da her meraklı ziyaretçinin kolaylıkla buraya ulaşabilir ve mağara boşluklarında zorluk çekmeden ilerleyebilir olmalarıdır. Bugün yerli ve yabancı ziyaretçiler 200’ü aşan mağaradan sadece 7’sini ziyaret edebilirler. Diğer mağaralar turizm faaliyetlerine ve ziyaretçilerin girişlerine kapalıdır.

Tabon mağaralarını ziyaret eden turistler bu yörede yer alan Maricaban adasını, Panitian vadisini, Nacoda adasını, Palawan Devlet Üniversitesini, Sultan tepesini, Lasyap Beach plajını, Iwahig vadisini, Tabon Cave Area Museum, Marantao adasını, Atong Gölü, National Museum Branch – Quezon, Malapackun Island Resort, Tabon Resort plajını ve Liyang Spring su kaynaklarını görmeleri önerilmektedir. Yörenin en büyük turizm sorunu yetersiz otel ve restoran sayıdır. Villa Esperanza Hardin, Fontera Garden Suits, Yummies Pension House, Jasmin Kendra ve Summer’s Lodging Inn dışında Tabon mağaraları çevresinde çok fazla konaklama seçeneği yoktur.³⁶

Tablo 6: Palawan Adasının Kuzeydoğu Kıyılarında Yer Alan Başlıca Plajlar ve Konaklama Tesisleri ³⁷

³⁵ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

³⁶ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

³⁷Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.google.com/maps/>
- <https://www.agoda.com/tr>

Moon Beach Villas, El Nido	Harmony Healing Resort	Natures Retreat
Playa Encantada Beach Resort	Eastwind Beach Club	Casa Felicidad
Arkadia Beach Resort Sibaltan	Qi Palawan Hotel	Chariz Beach Resor
Tapik Beach Park Guesthouse	Santa Monica Beach	Efrena Beach
Salimbanog Long Beach	Roslyn Beach Front	Vue Grande
Banwa Private Island Resort	Floresita's Beach Resort	Villegas Resort
Artesian Bed And Breakfast	Eda Beach Campsite	Tay Lelong's
Peria Seafront Pensione	Sabang Beach	Sader Beach
KaliKasan Beach Resort	Tumarbong Beach	Ysidore's Garden
Guru Palawan Beach Club	Coconut Beach	Kilala Beach
Peace and Love Beach Club	Mecaja Dive Resort	Belles Beach House
Henalric's Balai sa Baybay	Tabuyo Beach Resort	Frisco Beach Park
Palawan Campsite -Tindog Beach	Kingki Beach House	Mangrove Resort
La Cor Bel Beach Resort	Jungle Beach Resort	Sunrise Mansion
Tarabanan Resort and Restaurant	Egl Concepcion Beach	Tonying's Place
67th Heaven Holiday resort	Puerto Beach Resort	Astoria Palawan
Rocks66 Private Beach Resort	Oasis Villa Resort	Duchess Pension
Villa Leonora Beach Resort	Green Bay Resort	Al Jannah
Private Palawan Beach	23 North Farm Villa	AI World Resort
OYO 589 Coopers Beach Resort	Villa Blanca del Mar	Eddie's Bahay Aplaya
Microtel by Wyndham Puerto Princesa	Blue Palawan Beach Club	ACBM Beach
Ponce de Leon Garden Resort	Circon Businessman'S Inn	Empire Suites
Susan's Place Bed and Breakfast	Aziza Paradise Hotel	Mariafe Inn
Costa Palawan Resort	Xtravelers Place Palawan	Hillside Resort
Marina de Bay Resort and Spa	Go Hotels Puerto Princesa	

6. Brooks Point Kasabası ve Çevresi

Palawan adasının güneydoğu kıyılarındayer alan Brooks Point Filipin adalarının tipik bir sahil kasabasıdır. Bu küçük kasaba, 1830'larda Borneo adasında Sarawak Valisi olarak görev yapan İngiliz subay James Brooke'un adını taşımaktadır. Eyalet başkenti Puerto Princesa ile Brooks Point arasında her gün karşılıklı otobüs seferleri yapılmaktadır. Bu nedenle Palawan adasını tercih eden turistler bu kasabayı da genelde ziyaret etmektedirler. Kasaba yakınlarındaki güzel şelaleler, yeşil dağlar ve tropikal ormanlar, çeşitli doğal güzellikler, ayrıca ekoturizmi geliştirme ve yaygınlaştırma faaliyetleri ile Brooks Point eko-kent olarak Filipinlerde ün kazanmıştır. Buna ek olarak, 6,5 kg ağırlığında olan ve Lao Tzu adı konulan dünyanın en büyük deniz incisinin bu kasabaya yakın bir yerde denizde bulunması onu daha da popüler kılmıştır. Turistler ve ziyaretçiler genellikle şehrin ve çevresinin doğal manzaralarını görmek için birkaç günlüğüne Brooks Point kasabasına gelirler. Kasaba merkezinden arabayla 30 dakika uzaklıkta

- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

yer alan Sabsaban Şelaleleri, serin ve temiz sularıyla piknik yapmak isteyenler veya yüzerek serinlemek isteyenler için yıl boyunca olanak sunmaktadır.

Brooks Point kasabası yakınlarında yer alan Bakbakan şelalesi Mainit ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Büyük bir gürültüyle 50 metre yükseklikten aşağı dik bir uçurumdan düşen şelale suları düştükleri yerde doğal bir havuz (dev kazanı) oluşturmuşlardır. Burayı ziyaret eden turistler bu serin havuzda dinlenmeyi ve yüzmeyi tercih etmektedirler. Ayrıca Bakbakan şelalesi yakınlarında, suları şifalı özelliklere sahip olduğuna inanılan Mainit Kaplıcaları (Mainit Hot Springs) yer almaktadır.

Brooke's Point kasabasının tarihsel simgelerini oluşturan Miller Limanı ve Deniz Feneri özellikle yabancı turistlerin ilgisini çekmeye devam etmektedirler. Aslında Port Miller, kasaba nüfusunun içme suyu ihtiyacını karşılamak için betondan inşa edilmiş büyük bir su deposudur. Kasabanın adını taşıdığı Sir James Brook tarafından tasarlanan eski Brooke's Point Deniz Feneri kulesinin kalıntıları hala görülmektedir, ancak eski kalıntıların yerinde şimdi yeni ve görkemli bir deniz feneri yer almaktadır.

Brooke's Point Ekolojik Parkı ve Maruyog Dağı Brooke's Point kasabası yakınlarında görülebilecek diğer turizm çekicilikleridir. Çarpıcı doğa manzaraları arasında çok sayıda çiftlik, çayır ve mera, çok sayıda yeşil yamaç ve kırsal manzara, 145 hektarlık Brooke's Point Ekolojik Park'ını oluşturan yerli halkın doğaya olan sevgisini ve çevresel duyarlılığını yansıtmaktadır. Kırsal turizmi ve doğal ortamda trekking yapmayı sevenler için Maruyog Dağı ve Brooke's Point Ekolojik Parkı unutulmaz doğal peyzajlar sunmaktadır. Brooke's Point kasabası yakınlarında yer alan Addison Peak, Brooke's Point Town Plaza, Joa Beach, Masjid Abrar Camisi, GN Resort plajı ve Maruyog Farm and Resort tatil ve eğlence merkezi bölgeyi ziyaret eden turistlerin diğer öncelikli uğrak yerlerinin başında gelirler.

Tablo 7: Palawan Adasında Yer Alan Başlıca Tarihsel-Kültürel Turizm Çekicilikleri

Immaculate Conception Cathedral	Santa Monica Katolik Kilisesi	Mitra Farm
Iwahig Prison and Penal Farm	Brooke's Point Eco Park	Spanish Fort
Puerto Princesa City Baywalk Park	Melville Deniz Feneri	Palawan Swing
Secret Paradise Resort & Turtle Sanctuary	Palawan Heritage Center	Palawan Museum
Immaculate Conception Kilisesi	Ethnographic Museum	Leprosy Museum
Palawan Special Battalion Memorial Park	South Sea Pearl Museum	El Nido Yoga
The Church of Jesus Christ of Latter	Nuat Thai Wellnes Spa	Ella Spa
Palawan State University Museum	Ketsana Botinical Spa	Kays Hosprings
South Sea Pearl Farm Puerto Princesa	Iglesia Ni Cristo Kilisesi	Matinloc Shrine
Palawan Environmental Museum	Palawan State University	Taytay Landmark
Puerto de Santa Isabel Kalesi	Tabon Cave Area Museum	Rizal Park-Bataraza

St. Joseph the Worker Cathedral	San Carlos River Cruise	Funland Ecopark
St. Francis of Assisi Parish Church	Santo Niño Parish-Pulot	Sofia Camisi-Pulot
St. Vincent Ferrer Parish Kilisesi	Masjid Abunayyan Camisi	Juma Masjid Camisi
Ventosa Garden and Wellness	Culion Museum and Archives	Roxas Camisi
Parish Of Saint Isidore The Farmer	Western Philippines University	Plaza Bacosa Park
Fuerza de Santa Isabel Kalesi	Brooke's Point Deniz Feneri	Plaza Cuartel
Maruyog Farm and Resort	Masjid Abrar Camisi	Fort Santa Isabel

7. Taytay Kasabası

Puerto Princesa'dan yola çıkıp meşhur El Nido kasabasına karayoluyla ulaşmak için mutlaka Taytay kasabasından geçmek gerekir. Palawan adasının kuzeydoğu kıyılarında yer alan Taytay, Roxas kentinin kuzeyinde ve El Nido kasabasının güneyinde yer alan küçük ve az gelişmiş bir sahil kasabasıdır.³⁸ Palawan'ın ilk başkenti olan Taytay XVII. yüzyılda Fort Isabel adında önemli bir İspanyol askeri garnizonuydu. Port Barton gibi Taytay da fakir ve az gelişmiş bir kasaba olduğundan, zengin turistlerin uğrak yeri listelerinde pek yer almaz. Yüksek adrenalin arayan gezginler ile maceraperest turistler için Taytay ve çevresi müthiş doğal görüntüler ve ilginç turistik destinasyonlar sunmaktadır. Gizemli mağaralar, ıssız mercan adaları, görkemli şelaleler, beyaz kumsallar ve tropikal yağmur ormanları Taytay ve çevresinde yer alan en önemli doğal turizm kaynaklarıdır.

Palawan adasının en büyük tatlı su gölü ve "Filipinler Akvaryumu" olarak da bilinen Manguao Gölü Taytay kasabasının hemen güneyinde yer alır. Yerel dilde "köprü" anlamına gelen Taytay 1623 yılında kurulmuş bir İspanyol yerleşmesidir. 17. yüzyıldan kalma bir İspanyol kalesi olan Fuerza de Santa Isabel ve büyük kireçtaşı duvarlara sahip olan Santa Monica Katolik Kilisesi yabancı ziyaretçilere kentin İspanyol sömürge geçmişini hatırlatmaktadır.

Taytay kasabası eyalet başkenti Puerto Princesa kentinin 220 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır. Taytay ilçesinin kuzeyinde El Nido ilçesi, güneyinde San Vicente ve Dumaran ilçeleri, batısında Güney Çin Denizi, doğusunda ise Taytay körfezi ve Sulu Denizi yer almaktadır. Komşu kıyı adalarına yönelik tekne turları, dalış ve şinorkelli yüzme Taytay yöresinde turistlerin yapabilecekleri en öncelikli faaliyetlerdir. Yörenin en popüler cazibe merkezi Elephant adasındaki Gizli lagün ve Apulit adasıdır. Bir başka ilginç açık hava etkinliği, Palawan'ın en büyük gölü olan Manguao Gölü'nde kano sürmek, piknik yapmak ve kuş gözlemciliği (ornitoloji)'dir.³⁹

³⁸Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

³⁹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

Taytay kasabasını ziyaret edenler Noa Noa plajlarını, Nabat adasını, Aşıklar mağarasını (Lover's Cave), El Nido Resorts Apulit Island otelini, St. Joseph the Worker Kilisesini, Floral Island Resort tesislerini, Human Development North Palawan Camisini, Malampaya vadisini, Isla Blanca kumsallarını, Isla Blanca, Apulit ve Batas adalarını mutlaka görmelidirler. Bütçesi müsait olanlar Filipinlerin en güzel turistik tesislerinden biri olan El Nido Resorts Apulit Island otelinde bir gece de olsa mutlaka kalmalıdır. North Cave, St. Joseph's Cave ve Tabonito mağaraları Taytay yöresinin en ilginç jeomorfolojik doğal yapıtlarıdır. Dünyanın nadir görülen kuş türlerini izlemek isteyenler ise Pabellon ve Nabat adalarını ziyaret edebilirler. Günübürlük geziler veya piknik için tekne kiralayıp yakın çevrede yer alan Calabadian, Icadambanauan, Isla Blanca, Elephant, Noanoa, Debangon, Talacanen, Apulit, Malapnia, Castle, Nabat ve Batas adalarından biri ziyaret edebilir ve ıssız plajlarda güzel bir tatil yapılabilirler.

Taytay kasabası ve çevresinde yok denecek kadar az sayıda kaliteli otel vardır. Yörede daha çok pansiyonlar, hosteller ve ucuz oteller turistlere hizmet vermektedir. The Dream Wellness Resort & Spa, Casa Rosa Seaview Cottages and Restaurant, Bahay Tuluyan, Tay Lelong's, Casa Rosa – Palawan, Polaris Pension House, Taylelong Pension ve Promise Keepers Suites, Taytay yöresinin en popüler konaklama tesisleridir. Taytay kasabasının kuzeyinde yer alan "The Dream Wellness Resort & Spa", ayrıca Apulit adasında yer alan "El Nido Resorts Apulit Island" ve "Apulit Island Resort" Taytay yöresinin en lüks konaklama tesisleri olup, Filipinlerin en kaliteli otellerine de örneklerdir.⁴⁰

Tablo 8: Palawan Adasının Güneybatı Kıyılarında Yer Alan Başlıca Plajlar ve Konaklama Tesisleri⁴¹

Kahamut-an Beach and Cottages	Bambua Nature Cottages	Dab Dab Cottages
Sheridan Beach Resort and Spa	Blue Bamboo Resort	Dayunan Tourist Inn
Atremaru Jungle Retreat & Spa	Blue Bamboo Resort	Bentoan Beach
Green Verde Resort Cottages	Kaydungon Beach	Blue Bamboo Resort
Caroline's Secret Beachfront Resort	Tagcawayan Beach	Maratapi Beach
Eagles Ridge Palawan	Kalaodiong Beach	Commodore's Beach
Palm Bay Resort, Palawan	Villa Nagtabon	Taladyong Beach
Kaibigan Soul Camp Palawan	Tagminatay Beach	Nagtabon Beach
Palawacana Beach Resort	Andana Beach Club	Rodney's

⁴⁰ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

⁴¹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.google.com/maps/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Villa Esperanza Hardin	Twin Creeks Ecolodge	Napsan Beach
Shaman's Breath- Beach	dXb Beach House	RMR Beach
RN Princesa Palm Beach	Lasyap Beach	Saptap Beach
Logpond Beach Area	Tabon Resort	Palawan Ecolodge
Fontera Garden Suites	Barnes Beach Resort	Ara's Beach Resort

8. Roxas Kenti

Puerto Princessa ve El Nido arasında yer alan Roxas, Palawan adasının en önemli ve en büyük kentsel yerleşmelerinden biridir. Sulu denizi kıyısında yer alan Roxas, kendi limanı ve kendi havaalanı olan çok fonksiyonlu bir sahil kentidir. San Vicente kentinin güneyinde ve Puerto Princessa kentinin kuzeydoğusunda yer alan bu sahil kenti Barabakan ırmağın oluşturduğu akarsu vadisinin hemen güneybatısında ve Camaran ırmağın oluşturduğu akarsu vadisinin de hemen kuzeydoğusunda yer almaktadır.⁴² Tarım, ticaret, turizm ve balıkçılık Roxas yöresinin en önemli iktisadi kollarıdır. Puerto Princessa ve El Nido kentleri ile otobüs bağlantıları olan şehir, doğal plajları, tropikal ormanları ve özellikle de Coco Locotatil merkeziyle ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. El Nido veya Port Barton'a gitmek için yola çıkan turistler bir gece de olsa Roxas kentinde geceleme yapabilirler. Roxas kentini ziyaret eden turistler için en heyecan verici olay ve mutlaka görülmesi gereken doğal manzara, gün batımından hemen önce neredeyse her gece şehrin üzerinde uçan binlerce fare yarasası (Latince adı: Microchiroptera) sürüsüdür.⁴³

Matalangaw şelalesi, Coconut Beach, Coco Loco adası, Butterfly Resort sahili, San Nicolas vadisi, Reef Island adası, Kali Kasan Beach Resort plajı, Modessa adası ve Umalad şelalesi, Roxas yöresinin en ünlü doğal turizm çekiciliklerinin başında gelirler. Roxas'ın idari sınırları içinde yer alan Coco Loco mercan adasında Coco Loco Island Resort adında güzel bir turistik tesis yer almaktadır. Dar zamanı olanlar bu muhteşem mercan adasına günlük tekne turlarıyla gidebilirler, ama daha geniş zamanı olanlar birkaç gece Coco Loco Island Resort otelinde konaklayabilirler. Bu küçük ama huzur dolu şirin ada, Roxas kentinden tekneyle sadece 45 dakika uzaklıktadır. Mercan kıyılarını keşfetmek isteyen dalgıçlar, ıssız plajlarda güneşlenmek isteyen turistler, deniz canlıları ve çeşitli balıkları yakından görmek isteyen adrenalın tutkunları için Cocos Loco mercan adası unutulmaz yaşantılar sunmaktadır. Sulu denizinde, palmye ağaçlarının gölgesinde, gürültülü kentlerden uzak, okyanus kıyısında sessiz ve huzurlu tatil imkanları sunmaktadır.

Roxas kentini ziyaret eden turistler tekne kirayıp yakın çevrede yer alan Flat, Stanlake, Shell, Purao, Coco Loco, Reef Island, Puerco, Johnson ve Howley gibi adalara günübirlik geziler organize edebilirler ve Sulu denizinin ortasında uyar dünyadan kısa süreliğine de olsa

⁴²Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁴³ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

uzaklaşabilirler. Roxas kentinde yer alan en popüler konaklama tesisleri;Ysidore's Garden, Aca-cia Lodge, Artesian Bed And Breakfast, Mama Bhel's Pension House, Pentinio Store And Lodge, Rovers Pension House, En-Jay's Pension House, Peria Seafront Pensione, Bottega Bed Breakfast And Resto Bar ve SR Pension House'dur.

9. San Vicente Kasabası

Güney Çin Denizi kıyılarında ve Palawan adasının kuzeybatısında yer alan San Vicente 30000 nüfuslu küçük bir sahil kasabasıdır. Tarım, turizm ve balıkçılık yörenin en önemli ekonomik sektörlerdir. Kuzeyinde Imuruan körfezi ve güneyinde Port Barton körfezinin yer aldığı San Vicente kasabası, Boayan adasının hemen doğusunda yer almaktadır.⁴⁴ Eyalet başkenti Puerto Princesa'ya 177 kilometre ve El Nido kentine de 114 km. uzaklıkta olan San Vicente kalabalık kentlerden uzak, gürültülü trafikten uzak, el değememiş doğa ile bütünleşmek isteyenler için müthiş fırsatlar sunmaktadır. Modern dünyanın olanaklarından uzak olan kasabada, lüks oteller ve restoranlar yoktur ama uzun temiz plajlar, saklı mercan adaları ve ekonomik tatil olanakları bada ön plana çıkmaktadır.

Sadece Palawan adasının değil tüm Filipinlerin en güzel ve en ünlü plajlardan biri olan Long Beach plajı San Vicente'nin hemen kuzeyinde yer alır. Aslında, Long Beach plajı büyük kayalıklarla ile ikiye ayrılmış, bitişik iki uzun kumsaldan oluşmaktadır. Kuzey plajının uzunluğu 6 km iken güney kesimindeki beyaz kum plajının uzunluğu da 8 km dir. Beyaz kumlarla kaplı olan Long Beach plajı toplam 14 km uzunluğunda olup tüm Filipinlerin en uzun plajı olarak kabul edilir. San Vicente kasabası çevresinde yer alan diğer ünlü plajlar ise; Sagboyin Beach, Tangdang Beach, Mahilamonen Beach, Penanindigan Beach, Bokbok Beach, Tagpis Beach, Alemanguan Beach, Nagtulay Beach, Boong Beach, New Capari Beach, Makatombaten Beach ve Kemdeng Beach'dir.⁴⁵

Long Beach plajı Hindistan cevizi ve palmye ağaçlarıyla büyüleyici bir tropikal görünüm sunmaktadır, ayrıca yumuşak beyaz kumsalı ve yüzmek için mükemmel berrak suları ile bu plaj alanı gerçekten bir tropikal cennettir. Özellikle gün batımı sırasında sessiz sahil tüm doğal cazibesıyla adeta parlamaktadır. Özetle, Long Beach plajı San Vicente'nin adeta turizm kalbidir.

Son çeyrek yüzyılda San Vicente'de büyük turizm projeleri, çok sayıda otel ve önemli devlet yatırımları yapılmaktadır. Bu nedenle yörede arsa ve konut fiyatları hızla yükselmektedir. Kent hızla gelişmekte ve modernleşmektedir, karayolları ve alt yapı tesisleri yenlenmektedir, turistik tesislerin sayısı ise gün geçtikçe artmaktadır. Bazı uzmanlara göre gelecekte bu kent Filipinlerin yeni Borocay'ı olacak ve milyonlarca turist ağırlayacaktır.

San Vicente kasabasını ziyaret eden turistler Capsalay adasını, Macatumbalen Mangro-

⁴⁴Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁴⁵ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

ve Park alanını, German adasını, Bigaho şelalesini, Boayan adasını, Capari Resort plajını, 100 Steps doğal seyir tepesini, Poblacion Bay Parkını, St. Vincent Ferrer Parish Katolik Kilisesini, Alimanguan kasabası, Asalogan gölünü, Makatombaten plajını, Paradise adasını, Exotic adasını, Albaguen adasını ve Lulubog adasını mutlaka görmelidirler. San Vicente yakınlarında yer alan Albaguen Island, Middle Rock, Paraiso Reef ve Wedge adası dalgıçlar için en ideal okyanus ortamları sunmaktadırlar.

Tablo 9: Palawan Adasının En Popüler Lüks Otelleri⁴⁶

The Nest El Nido Beach Resort	Astoria Palawan
El Nido Resorts Apulit Island	Cadlao Resort, El Nido
Daluyon Beach and Mountain Resort	Qi Palawan
El Nido Resorts Lagen Island	Club Agutaya Resort
El Nido Resorts Miniloc Island	Aziza Paradise Hotel
El Nido Resorts Pangulasian Island	Canvas Boutique Hotel
Sheridan Beach Resort and Spa	Ipil Suites El Nido
Princesa Garden Island Resort & Spa	Caalan Beach Resort
Secret Paradise Resort & Turtle Sanctuary	Matinloc Resort
Dos Palmas Island Resort & Spa	Las Cabanas Beach Resort
The Alternative Beach Cottages	Last Frontier Beach Resort
El Nido Mahogany Beach Resort	Karuna EL Nido Villas
Sunlight Eco Tourism Island Resort	Sunset Colors Hotel
Maligaya Beach Bungalows	Duli Beach Resort
Vellago Resort, El Nido	Noa Noa Island Hotel
Busuanga Bay Lodge	Huni Lio
Ekhaya Private Villas & Suites Palawan	Nacpan Beach Glamping
Ai World Park and Resorts, Puerto Princesa	Atremaru Jungle Retreat
Astoria Palawan	La Estancia Busuanga

10. Balabac Takımadaları

Borneo adası ile Palawan adası arasında 31 adadan oluşan Balabac Takımadaları yer almaktadır. Bu adalar topluluğu Filipinler Cumhuriyetinin en güneybatı ucunu ve Malezya ile en yakın mesafeli sınır bölgesini oluşturmaktadırlar. Büyük Okyanusun suları ile çevrili olan bu adalar ülkenin en izole olmuş, en seyrek nüfuslu ve en yoksul bölgelerinden biridir. Palawan adasının güneybatısında yer alan bu adalar arasında en büyük olanlar Bugsuk, Pandanan, Bancalan, Mantanquele, Ramos ve Balabac'tır. Takımadalar içinde yer alan ama daha küçük yüzölçümüne sahip olan adacıklar ise Mansalangan (Byan), South Mangsee, North Mangsee, Salingsingan, Gabung, Patongong, Canabungan, Candaraman, Tangkahan, Patongong, Onoc,

⁴⁶Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Lumbucan, Cakisigan, Sanz, Paz, Secam ve Bowen' dir.⁴⁷

Balabac Takımadalarının batısında Güney Çin Denizi, doğusunda Sulu Denizi, kuzeyinde Palawan adası ve güneyinde Balabac boğazı yer alır. Bu takımadalarında ne bir modern yol, ne büyük bir yerleşme, ne lüks bir otel, ne de bir AVM vardır. Ama tropikal doğanın ve Pasifik okyanusun en güzel renkleri kuşkusuz bu adalarda görülür. Balabac adaları, dünyanın diğer ucunda, Filipinlerin en ücra köşesinde, sadece adrenalin tutkunlarının ziyaret ettikleri ıssız, saklı kalmış, bakir adalar olarak tanımlanabilirler. Bu yoksul adalar bozulmamış doğası, sıradışı bitkiler ve hayvanları, el değememiş tropikal ormanları, turkuaz renkli temiz okyanus suları ve ıssız beyaz kumsalları ile Filipinlerin gizli kalmış cennet bahçelerine benzetilirler. Hiçbir kent yerleşmesinin olmadığı adalarda yaklaşık 42000 kişi yaşamaktadır. Nüfusun büyük bölümünü Müslüman topluluklar oluşturmaktadır. Balabac adasında yer alan Balabac kasabası Palawan eyaletinin en güney kasabasıdır. Bu nedenle Filipinler toponimisinde Balabac hem bir eyalet hem bir ada hem bir liman hem bir deniz boğazı hem de bir kasaba adıdır. Kentsel yerleşmeye sahip olmayan Balabac Takımadalarında toplam 20 kırsal yerleşme yer almaktadır. Bunlardan 14'ü Balabac adasında, geri kalan 6 kırsal yerleşme ise diğer adalarda yer almaktadır. Takımadalara adını vermiş olan Balabac bu adalar arasında hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından en büyük olanıdır. Catagupan, Indalawan, Malaking Ilog, Melville, Pasig, Rabor, Indalawan, Segumay, Ramos, Tagisan, Bancalaan, Sebaring, Salang ve Agatuyan Balabac takımadalarının başlıca kırsal yerleşmeleridir.⁴⁸

Palawan eyaletinin en güney ilçesi olan Balabac 582 km²'lik alana sahiptir ve yaklaşık 42 000 insan barındırır. Balabac adası ile birlikte bu seyrek nüfuslu ilçe toplam 36 adayı kapsamakta ve bunların 31'i Balabac Takımadaları içinde yer alır. Deniz timsahları ve deniz kaplumbaları bu adaların turizm sembolleridirler.⁴⁹ Mercan adaları, ıssız tropikal adalar, endemik bitkiler ve hayvanlar, balta girmemiş bakir tropikal ormanlar, ilginç mangrov ormanları, devasa balinalar, timsahlar ve deniz kaplumbağları, görkemli şelaleler ve saklı koylar, uzun beyaz kumsallar ve misafirperver Müslüman halkı Balabac Takımadalarının en büyük coğrafi ve turizm zenginliğini oluşturmaktadır.

Neredeyse tamamı tropikal yağmur ormanlarıyla kaplı olan Balabac adasının toplam alanı 323 km² olup, kuzey-güney uzunluğu 31 km. olup, doğu-batı genişliği de 17,5 kilometredir. Nemli ekvatorial iklimin egemen olduğu adanın en yüksek noktası sadece 547 metredir. Ulaşımına müsait olmayan kısa boylu akarsuların egemen olduğu adada Catagupan, Dalawan, Gaaing, Malaking, Manihay, Munting, Panan ve Pasig en uzun akarsulara örneklerdir. Bigabiga

⁴⁷Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁴⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/palawan.html>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://byvali.ru/filippiny/palavan>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

⁴⁹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.worldwildlife.org/ecoregions/im0143>
- <https://wanderingwheatleys.com/guide-to-island-hopping-in-balabac-palawan/>
- <https://www.lakwatsero.com/destinations/travel-guide-balabac/>
- <https://eazytraveler.net/2017/03/balabac-island-hopping-tour/>

ve Taytay ise Balabac adasının en büyük gölleridir.⁵⁰

Ekvatorial kuşakta yer alan Balabac adasına düşen yıllık yağış miktarı 3352 milimetredir. Ada genelinde en soğuk ayın sıcaklık ortalaması 22°C ve en sıcak ayın sıcaklık ortalaması da 24°C'dir. Bir başka anlatımla adada yıl boyunca yüksek sıcaklık ve yağış değerleri ve çok düşük yıllık sıcaklık farkları görülmektedir. Yabancı turistler için Mart – Ekim dönemi adalarda tatil yapmak isteyenler için en ideal dönemdir.

Balabac adasının başkent Manila'ya uzaklığı yaklaşık 900 kilometre olup, Malezya'nın Sabah eyaletine olan uzaklığı ise sadece 50 kilometredir. Böylece aynı adı taşıyan Balabac boğazı hem Malezya ve Filipinler Cumhuriyeti, hem de Borneo ve Balabac adaları arasında doğal bir sınır oluşturmaktadır. Adada yaşayan Molbogs Müslüman Topluluğu balıkçılık, tarım ve ormancılıkla geçimini sağlamaktadır. Zengin canlı tür çeşitliliğine sahip olan Balabac adası, Filipinlerin en ilginç flora ve faunasına sahip adalarından biridir. "Ducula pickeringii (Gri İmparatorluk Güvercini)", "Cacatua haematopygia (Filipin kakadusu)", "Prioniturus plate-nae (Palawan raket kuyruğu)" ve "Anthracoceros marchei (Palawan kartalı)" gibi endemik kuş türleri dünyada sadece Balabac adasında görülmektedirler. Filipin adalarının en ilginç geyik türlerinden biri olan "Tragululus napu (Filipin cüce geyiği)" de bir endemik tür olup dünyada sadece Balabac adasında yaşamaktadır.

Balabactakımadaları, Filipinler'de hala deniztaraklı timsahlarının yaşadıkları birkaç coğrafi mekândan biridir. Neredeyse her yıl 2-3 kez bu adalardan birinde timsahlar, insanlara saldırırlar ve istenmeyen ölüm haberleriyle bu bakir adalar dünya medyasının dikkatini çekerler. Genelde ölüm vakaları ve sakatlanmalar timsahların çok daha saldırgan oldukları çiftleşme mevsiminde (yağmur mevsimi) meydana gelirler. Balıkçılar, midye toplayıcıları, meraklı turistler, deniz kenarında yüzen çocuklar bazen timsah saldırıları sonucunda hayatını kaybedebilirler. Devasa deniz kamlumbaları, sürüler halinde yüzen neşeli yunuslar, yavrularını besleyen balina köpekbalıkları, beyaz kumlu plajlar, yüzlerce farklı balık türü ve berrak okyanus sularıyla çevrili binlerce mercan adası Balabac adalarının, Filipinlerin Maldivleri olarak tanımlanmalarına neden olmuştur. Balabactakımadaları içinde yer alan Canabungan, Ramos, Siksikan, Candaraman, Comiran, Onuc, Nasubata ve Bugsuk deniz turizmi ve dalgıçlık için en popüler adalardır.⁵¹

Dağlık ve engebeli bir topografyaya sahip olan Balabac adası, içinde yer aldığı adalar grubunun en büyük, en kalabalık nüfuslu ve en önemli iktisadi işlemlere sahip olanıdır. Matematik konum itibarıyla Balabac adası aynı zamanda Filipinler Cumhuriyetinin en batı adasıdır. İlçenin idari yönetim binası ve adaların en büyük limanı da yine bu adada yer alırlar. Balabac kasabası, Balabac ilçesinin idari merkezidir. Tüm ilçe ise Palawan eyaletinin içinde yer alır. Adanın büyük bir bölümü yoğun tropikal ormanlarla kaplıdır. Çok zengin flora ve faunaya sahip olan adada çok sayıda endemik bitki ve hayvan vardır. Balabac adası Filipin kakadu,

⁵⁰Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁵¹Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://geosfera.org/>
- <https://www.palawandays.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <http://www.prontotour.ru/>
- <https://www.sabaiasia.ru/>
- <http://philippine.ru/>
- <http://palawanislandphilippines.com/>

Palawan gergedan kuşu ve Filipin fare geyiği gibi çeşitli endemik hayvanlara da ev sahipliği yapmaktadır. Adanın güney kıyılarında yer alan asırlık Melville Deniz Feneri geçmişte yaşanan İspanyol sömürge dönemini hatırlatmaktadır.

Kuş gözlemcileri için de Balabac adası adeta bir kuş cennetidir. Bu ilginç ada, Filipinler'deki kuşları gözlemek ve incelemek için en iyi yerlerden biridir. İlginç kültür ve gelenekleriyle yerli Molbog Müslüman topluluğu etnologlar ve antropologlar için kıymetli bilimsel malzemeler sunmaktadır. Dağ tırmanışları ve trekking sevenler için Melville, Italawon ve Malaking Ilog dağları çok güzel fırsatlar ve el değememiş doğal ortam sunmaktadır.

Balabactakımadalarını ziyaret eden yabancı turistlere şunlar önerilmektedir:⁵²

- Comiran adasındaki ünlü pembe renkli plajda güneşlenebilir.
- Sebaring ve Bugsuk yöresindeki doğal mangrov ormanlarını tekneyle gezilebilir.
- Transept Hill tepesine tırmanılabilir.
- Balabac Fundamental Baptist Kilisesinin veya Immaculate Conception Parish-Balabac Katolik Kilisesinin mimarisini inceleyebilir.
- Espina Point Deniz Fenerinde veya Merville Deniz Fenerinde hatıra fotoğrafı çekilebilir.
- Ligas Point, Malay pazarında veya Balabac Municipal Hall'de gezintiye çıkılabilir.
- Tekne kirayıp Canabungan, Ramos, Pandanan, Candaraman veya Bugsuk adalarından birini ziyaret edilebilir.
- Angela Sandbar veya Indalawan plajlarında güneşlenebilir.
- Canabung kıyılarında köpekbalıklarının veya balina sürülerini uzaktan izleyebilir.
- Filipinlerin en güzel atol adalarından biri olan Onoc adasında deniz kaplumbağları ile birlikte yüzebilir.
- Mansalangan adasındaki yağmur ormanlarında bitki ve hayvan türlerini izleyebilir.
- Round Hill tepesinden Güney Çin Denizindeki Güneşin batışını izleyebilir.
- Bugsuk adasındaki Bugsuk ırmağında tekneyle gezintiye çıkılabilir.
- Ramos adasındaki mangrov ormanlarında piknik yapılabilir.
- Gabung adasındaki Gabung plajında güneşlenip yüzebilir.
- Balanac dağlarındaki saklı şelaleleri keşfedebilir.
- Italawon Peak veya Malaking Ilog Peak dağlarında adrenalin tutkularını yeniden sınayabilir ve dağ tırmanışı yapılabilir.
- Balabac kasabasında yerli Müslümanlarla kahve içip gelenek-göreneklerini öğrenebilir.
- Mantanquele sahillerinde yunus sürüleri ile birlikte fotoğraf çekilebilir.
- Beyaz kumlarla kaplı olan Punta Sebaring plajında doğa ile baş başa kalılabilir.

11. Tubbataha Mercan Resifi Tabiat Parkı

Mindanao adasının batısında, Palawan adasının doğusunda ve Negros adasının güneybatısında dünyanın en ilginç mercan topluluklarından biri olan Tubbataha adaları yer almaktadır. Tubbataha'nın kuzeydoğusunda yer alan Cagayan takımadaları (Tanusa, Dondonay, Cala-

⁵² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.worldwildlife.org/ecoregions/im0143>
- <https://wanderingwheatleys.com/guide-to-island-hopping-in-balabac-palawan/>
- <https://www.lakwatsero.com/destinations/travel-guide-balabac/>
- <https://eazytraveler.net/2017/03/balabac-island-hopping-tour/>

long vb.), Calusa adası, Arena adası, Latuan (Cavili) adası; ayrıca güneybatısında yer alan Bancoran ve Bancuan adaları coğrafi mesafe olarak Tabiat Parkına en yakın adalardır.⁵³ Sürekli yerleşme ve kalıcı nüfus barındırmayan bu küçük adacıklar Filipinlerin en izole olmuş en تنها ve en ıssız yerlerin başında gelir.

Foto 2 Tubbataha Mercan Resifi (Foto: Ron Van Oers/UNESCO)

Tubbataha Mercan Resifi Tabiat Parkı (Tubbataha Reefs Natural Park) Kuzey ve Güney olmak üzere iki atolden (North Atoll ve South Atoll) oluşan bir mercan resifidir. Aralarında 8 kilometrelik mesafenin bulunduğu bu iki atolün dışında Jessie Beazeley adında küçük bir mercan resifi daha yer almaktadır. Daha küçük olan Güney Atol 5 km uzunluğunda ve 3 km genişliğindedir. Kuzey Atol çok daha büyük olup uzunluğu 16 km. ve genişliği de 5 km. civarındadır. Dünyanın en güzel mercan resiflerini barındıran Milli Park, Filipinler Ulusal Savunma Departmanı tarafından yönetilen bir Deniz Koruma alanıdır.⁵⁴

Aralık 1993'te UNESCO tarafından, Tubbataha Tabiat Parkın Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmiştir. Milli Park, yaklaşık 100 metrelik dik mercan duvarı, geniş bir lagünü ve iki mercan adası ile bozulmamış bir mercan resifi örneği sergilemektedir. Avustralya'nın doğusundaki Büyük Bariyer Resifi ve Mısır'daki Ras Muhammed Resifi ile birlikte dünyanın en seçkin ve en zengin biyolojik çeşitliliğine sahip mercan resiflerinden biri olarak da kabul edilen Tubbataha Parkı, en az 600 balık türü, 360 mercan türü, 11 köpekbalığı türü, 13 yunus ve balina türü ve en az 100 kuş türü barındıran zengin ve benzersiz bir ekolojik habitat oluşturmaktadır. Çok yüksek yoğunluklu balık ve deniz türlerine sahip atollerin aynı zamandabirçok kuş ve deniz kaplumbağa türü için yuvalama yeri oldukları için 2008 yılında, Tubbataha Tabiat Parkı dünyanın yedi «yeni» harikasından biri olarak adlandırılmıştır.

⁵³Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁵⁴Tubbataha Milli Parkı ile ilgili daha fazla bilgi için bakınız:

- <https://lifeglobe.net/entry/5030>
- <http://inpath.ru/notes/view/32>
- <https://www.ourtravel.ru/post/>
- <https://tourout.ru/db/sights/tubbataha.html>

Filipinler Cumhuriyeti'nin en önemli Deniz Tabiat Parkı olan Tubbataha, sadece tekneyle erişilebilen, adalardan ve yerleşmelerden uzakta, meraklı turistlerin pek ulaşamadıkları çok izole bir yerdir. Tabiat Parkın ziyaretçileri genelde bilim adamları, dalgıçlar vesualtı dünyasını incelemek isteyenlerdir. Balıkçılar bu yerleri sadece belirli aylardave birtakım izinler alarak ziyaret ederler. Havayoluyla ulaşılamayan adalara sadece deniz yoluyla ulaşılabilir. Örneğin-Puerto Princesa kentinden tekneyle Tubbataha'ya olan deniz yolculuğu yaklaşık 10 saat sürmektedir. Dalışmeraklıları için adalardaki dalış sezonu Mart ortasından Haziran ortasına kadar sürmektedir.

Tablo 10: Palawan Adasının Güneydoğu Kıyılarında Yer Alan Başlıca Plajlar ve Konaklama Tesisleri ⁵⁵

M &M cozy Inn by the Sulu Sea	Puting Buhangin Beach	BeachBam
Loleng Beach Resort	Mia's Place and Cottages	Kamuning Beach
Blue Sky Sport and Beach Resort	La Caballa Beach Resort	Sea Eagle Beach
Macapuno Beach Resort and Restaurant	Crystal Paradise Resort	Js Pension
Crystal Paradise Resort Spa & Winery	La Vista Beach Resort	Narra Lagoon
Villa Katala Garden and Beach Resort	Bancudo Cabin and Resort	Maydavian Resort
Caressmayll Beach & Pool Resort	Phoenix Jungle Beac Resort	GN Resort
Lichauco Farm And Swimming Pool	Sir Brooke's Resort	Maruyog's Ridge
Tagle's Lodging House	Malihud Beach	Plaza Carolina Inn
Charl Jeca Joy Agro Beach Resort	DZR Pool and Garden	JOA Beach

12. Spratly Takımadaları

Palawan adasının batısında yer alan Spratly takımadaları, başta Çin ve Filipinler olmak üzere birçok ülkenin talip oldukları paylaşılamayan adalar olarak da bilinmektedirler. Filipinler coğrafyasında Spratly takımadaları "Kalayaan Group of Islands" olarak adlandırılmaktadır ve vatan toprağı sayılmaktadırlar. Filipin hükümetine göre Spratly takımadaları Palawan eyaletinin ve Filipinler Cumhuriyetinin bir parçasıdır. Çin hükümeti yetkililerine göre ise bu adalar Çin Halk Cumhuriyeti topraklarının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle bu paylaşılamayan adalar Filipinlerin öncelikli siyasi sorunlarının başında gelirler.

Güney Çin Denizinde yer alan Spratly adaları genelde irili ufaklı yüzlerce mercan adasından ve atolden oluşmaktadır. Bu adalarda sürekli yerleşmeler olmadığı gibi kalıcı nüfus da yoktur. Balıkçı limanları, hava meydanları ve bazı ülkelerin askeri birlikleri bu adaların tek beşeri varlığıdır. Çin, Tayvan, Vietnam, Brunei Sultanlığı, Malezya ve Filipinler bu adalar ve resifler üzerinde hak iddia etmektedirler. Bir başka deyişle bu tartışmalı adaların egemenliği üzerinde 6 ülke hak iddia etmektedir. 1972 yılında Filipinler Hükümeti Spratly takımadalarının

⁵⁵Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.google.com/maps/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Palawan eyaletinin bir parçası olduğuna dair siyasi ve idari karar almıştır. Spratly takımadaları çevresinde 1988 yılında Çinli ve Vietnamlı gemiler arasında küçük çaplı bir deniz savaşı da yaşanmıştır. 2008 yılında Filipinli hükümet yetkilileri, Spratly Adalarının hâkimiyeti için “son denizci ve asker ölene kadar savaacaklarını” dünya medya ajanslarına bildirmişlerdir. Bugün bu adaların hukuki ve siyasi statüsü hala çözülememiştir.

Spratly takımadalarının toplam alanı 5 km²'den az olup 100'den fazla küçük ada, resif ve atolden oluşmaktadır. Takımadalarının Güney Çin Denizindeki okyanus sularıyla birlikteki toplam alanı ise 400000 km²'den fazla olan bu adaların şelf sahasında ve geniş okyanus tabanındaki zengin doğal gaz ve petrol rezervleri, devletlerarasındaki siyasi rekabetin ve sınır anlaşmazlıklarının en önemli nedenidir. Palawan adasının yaklaşık 400 km. batısında ve Vietnam kıyılarına yaklaşık 500 km. doğusunda yer alan Spratly takımadaları zengin balık çeşitliliği ve turizm potansiyeli ile de rakip devletlerin iştahlarını kabartmaktadır.

13. Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı (Malampaya Sound Protected Landscape and Seascape) Güney Çin Denizinin doğusunda ve Palawan adasının kuzeybatısında yer almakta ve yaklaşık 200115 hektarlık bir alan kaplamaktadır. Zengin balık çeşitliliği, bakir tropikal ormanlar, ilginç kıyı oluşumları, doğal mangrov ormanları, çok sayıda plaj ve mercan resifi, çok sayıda ıssız ve bakir adacık, yüksek flora ve fauna çeşitliliği Malampaya bölgesine doğa koruma alanı statüsü verilmesinin en büyük nedenleridir. Filipinler Cumhurbaşkanı Joseph E. Estrada tarafından imzalanan 342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca 12 Temmuz 2000 tarihinde Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı resmen kurulmuştur. Böylece 21. yüzyılın başında ortaya çıkan bu koruma bölgesi, Palawan'daki altıncı koruma alanı olmuştur. Koruma Alanı kara alanları, kıyı alanları, ada alanları ve deniz alanlarından oluşmaktadır.⁵⁶ Malampaya Körfezi Filipinlerin en önemli doğal limanlarından biri olduğu gibi aynı zamanda en zengin balık tür çeşitliliğini barındıran su havzalarından da biridir.

El Nido kasabasının güneyinde, Manguao gölünün ve Taytay kasabasının batısında, San Vicente kasabasının kuzeyinde yer alan koruma alanı 70'ten fazla adayı, 10'dan fazla akarsu vadisini ve 30'dan fazla yarımadaı kapsamaktadır. Tuluran, Calabatuan, Imiruan, Bibangan, Pasagge ve Cagbulo koruma alanı içinde yer alan en büyük adalardır (Tablo 11). Malampaya ve Imuruankörfezleri arasında yer alan Capoas yarımadası koruma bölgesinin merkezi kısmını ve en büyük yarımadasını oluşturmaktadır. Capoas dağı (1013m.) koruma alanının en yüksek noktası olup Capoas yarımadasına da adını vermiştir.⁵⁷

Palawan eyalet sınırları içindeki Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanının kapsadığı araziler Taytay ve San Vicente ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Koruma alanı sınırları içinde 22 kırsal yerleşme vardır. Bu yerleşmelerden 18'i Taytay ilçe sınırları içinde, geri kalan 4 yerleşme de San Vicente ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Malampaya Doğa Koruma Alanı sınırları

⁵⁶ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://pcsd.gov.ph/igov/protected-areas-palawan/malampaya-sound-land-seascape-protected-area/>
- https://www.geol Socphil.org/geocon_abstracts/geocon2004_37.htm
- http://www.iapad.org/wp-content/uploads/2015/09/profile_malampaya_sound.pdf
- <https://www.marinemammalhabitat.org/portfolio-item/malampaya-sound/>
- <https://peakvisor.com/park/malampaya-sound-protected-landscape-and-seascape.html>

⁵⁷Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

ları içinde yaklaşık 30000 insan yaşamaktadır. Fakat bölgenin yoğun iç göç alması sonucunda her yıl nüfusu % 6-7 civarında artmaktadır. Uzun vadede göç ve beşeri baskının bu değerli koruma alanının en büyük sorunu olacağı öngörülmektedir. Malampaya Doğa Koruma Alanı sınırları içindeki yerli nüfusun gelir seviyesi ve yaşam kalitesi çok düşüktür. Yerli halkın büyük bir bölümü balıkçılık, tarımsal üretim ve turizm ile geçimini sağlamaktadır. Çalışan nüfusun %70'i balıkçılıkla geçimini sağladığından, deniz sularının ve deniz canlılarının korunması bölge için hayati önem taşımaktadır.⁵⁸

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı kıyıları çok fazla girintili çıkıntılı olduğundan, körfez, burun ve yarımada sayısı da çok fazladır. Binga, Seamer, Clift, Bokal, Pancol, Binoong, Bolotoc, Chichipoan, Inebian, Emergency, Erawan ve Enterprise koruma alanının en önemli burun ve yarımadaalarını oluşturmaktadırlar. Koruma Alanı sınırları içinde yer alan başlıca körfezler ise Malampaya, Imuruan, Alligator, Bingo, Menapla, Turung, Binaluan, Inlilutoc, Tanghilanan, Malaluton ve Bolalo 'dur.⁵⁹ Aslında Malampaya körfezi hem Palawan eyaletinin hem de Filipinlerin en büyük ve en ilginç körfezlerinin başında gelir. Körfez sularının zengin balık yataklarına sahip olması ve çok sayıda endemik canlı barındırması bölgenin koruma alanı olmasında çok etkili olmuştur. Örneğin tüm Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde İravadi Yunuslarının (Irrawady Dolphin), Şişe Burunlu Yunuslarının (the bottle-nosed dolphin) ve Rissos Yunuslarının (Risso's dolphin) tek doğal yaşam bölgesi yine bu koruma alanıdır.

Malampaya körfezinin uzunluğu 34 km. olup, genişliği de 3 ile 7 kilometre arasında değişmektedir. Bu büyük körfez kendi içinde "iç sığ körfez" ve "derin dış körfez" olarak iki büyük bölüme ayrılmaktadır. Körfez içinde 13 ada ve çok sayıda küçük adacık yer almaktadır. Pasagge, Calabatuan, Bibangan, Inebian, Grane, Maylakan, Gamao, Malauton ve Cagbulo Malampaya körfezinin en büyük adalarıdır.⁶⁰ Güney Çin Denizi ile Malampaya körfezi arasında bölgenin en büyük adası olan Turluran (diğer adıyla Tumbod adası) yer alır. Adanın uzunluğu 6 km. genişliği ise 3 km. civarındadır. Turluran adasında Tumbod köyü dışında hiçbir yerleşme olmadığı için ıssız ve تنها, ama çok sayıda doğal plaja sahip bir adadır.

Palawan eyaletinin başkenti olan Puerto Princesa kentinin 217 kilometre kuzeyinde yer alan Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı, kent yerleşmelerinin yer almadığı, yoğun tropikal ormanlarla ve çok sayıda sulak araziyle kaplı seyrek nüfuslu bir alandır. Koruma Alanı sınırları içinde yer alan başlıca kırsal yerleşmeler Alimanguan, Binga, Bato, Libertad, Abongan, Talog, Alacalian, New Guinlo, Old Guinlo, Pancol, Tumbod, Cataban, Igang, Liminangcong, San Jose, Minapla, Banbanan ve New Canipo'dur.⁶¹ Koruma alanının güneybatısında yer alan

⁵⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://pcsd.gov.ph/igov/protected-areas-palawan/malampaya-sound-land-seascape-protected-area/>
- https://www.geolsocphil.org/geocon_abstracts/geocon2004_37.htm
- http://www.iapad.org/wp-content/uploads/2015/09/profile_malampaya_sound.pdf
- <https://www.marinemammalhabitat.org/portfolio-item/malampaya-sound/>
- <https://peakvisor.com/park/malampaya-sound-protected-landscape-and-seascape.html>

⁵⁹Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

⁶⁰Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁶¹Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>

Alimanguan kasabası nüfus bakımından en büyük yerleşme ve tek kasaba örneği sayılır.

Malampaya körfezine sularını boşaltan Abongan, Alacalian, Bato, Pinagupitan, Mabaog, Yabang, Malampaya ve Dibalat akarsuları, koruma alanının başlıca akarsularıdır. Güney Çin Denizine sularını boşaltan Alimanguan ve Boong, Koruma Alanı sınırları içinde yer alan diğer akarsulara örnektirler. Capoas dağı (1013m.), Bay Peak (604 m.) ve Pancol Peak (459 m.) Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanının en yüksek zirvelerini oluşturmaktadırlar.⁶² Özetle, Malampaya hem bir akarsu adıdır, hem bir körfez adıdır, hem de Filipinlerin en önemli doğa koruma alanlarından biridir.

Talo 11: Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanında Yer Alan Başlıca Adalar⁶³

Lampiligan	Inebian	Lago
Hinbaluran	Maynala	Cone
Mabakbakbon	Imiruan	White
Mamagon	Rangod	Grane
Calabatuan	Malabina	Passage
Binusuan	Karung	Bartoc
Calubanga	Cadulan	Gamao
Calabungtungan	Bangiluan	Cliff
Anbodotong	Bagtesan	Brother
Capibingel	Malaaraw	Notch
Naulauoon	Lumulon	Magaling
Guinayawan	Pinagiaten	Wilson
Inamankolan	Maylakan	Taptap
North Malaibo	Malauton	Cagbolu
South Malaibo	Liabdan	Tuluran
Koinasaan	Maratdat	Ibulbol
Binalungbalungan	Nalpukan	Millman
White Round	Malamuno	Peaked
Bibangan	Banwayan	Josefa

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı içinde yer alan başlıca turizm merkezleri ve turizm çekicilikleri; Sparkling Beach, Lumabong Beach, Lakwatsero's Place, Boding Beach, Capoas Dağı, Ombo Beach, Bato ni Ningning, Erawan Beach, Maateg Tepesi, Boong Beach, Nagtulan Beach, Alemanguan Beach, Alimanguan SDA Church, Tagpis Beach, Mount Capuas, El Nido Terra Nova Private Peninsula, Abongan Parish Church, Dilis Beach Resort, Malampaya Vadisi, Turtle Beach Resort, Olongo Tepesi, Pancol Port Irrawaddy Dolphin Watching, Trisha's Garden, Anato Tepesi, Estrella Beach ve Lost Beach Palawan'dır. Bölgenin doğa koruma statüsünde olması, bölgede şehir yerleşmelerinin yer almaması, ayrıca bölgenin çağdaş alt yapıya ve

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>

⁶²Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁶³Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

ulaşım bağlantılarına sahip olmaması, buradaki turizmin gelişmesininönündeki en önemli engellerdir.

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı içinde lüks otel ve konaklama tesisi olmadığı gibi dört ya dabeş yıldızlı otel de yoktur. Koruma Alanı içinde yer alan başlıca ekonomik fiyatlı otel, pansiyon ve konaklama tesisleri Sea Glass Beach Homes, Binga Beach House, ADA's Guest House, 5 Brothers Beach House, Failon Guest House, Ricky's Place, Azucena Austria Eslava Place, Under The Milky Way Cottage, Peak View Resort, Balai'yen Guesthouse, Turtle Beach Resort and Restaurant, Aduas Inn, Naramalan Inn, Honey Bay, Sitio Ilulutoc, Abes ve Pangulatan Beach Resort'tur. Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı içinde yer alan az sayıdaki 3 yıldızlı başlıca konaklama tesisleri ve oteller ise Victoria Beach House, Lazuli Resort ve Terra Nova - El Nido Private Resort & Villas'dır.⁶⁴

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı içinde keşfedilen 156 balık türünden 60'ı çok değerli türler arasında yer almaktadır. Son yıllarda koruma alanı sınırları içindeki bataklık arazilerin, mercan resif sahalarının ve magrov arazilerinin giderek daralması önemli bir sorundur. Malampaya körfezi suları, mercan kayalıkları, deniz otları, deniz yosunları, mangrov ormanları, sahilleri ve tropikal ormanlardaki vahşi yaşam için zengin bir yaşam alanı sağlamaktadır. Malampaya körfezularında uskumru, hamsi, firkateyn ton balığı, tavşan balığı ve orfoz gibi ticari değeri yüksek deniz canlıları doğal yaşam ortamı bulmuşlardır. Ayrıca körfez sularında yengeç türleri, vatoz türleri, yeşil deniz kaplumbağaları ve şahin gagalı deniz kaplumbağaları gibi ilginç deniz canlıları da yaşamaktadır.

Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı içinde yüzlerce hektar el değmemiş doğal tropikal orman yer almaktadır. Bu zengin tropikal ormanların içinde Palawan porsuk, Palawan kirpisi, Palawan tavus kuşu, Filipin kakadu, Filipin gergedan kuşu, Filipin uzun kuyruklu makak maymunu ve Filipin orman kaplumbağası gibi çok nadir görülen hayvan türleri de yaşamaktadır. Bu nedenle Filipinler hükümeti bu doğal alanları kalabalık turist kitlelerinden korumak ve zengin ekosistemleri yaşatmak için bazı bölgelere giriş yasağı getirmiştir. Malampaya Körfezi Doğa Koruma Alanı sanayi, ticaret ve kitlesel turizme açılmadığı müddetçe doğal görünümünü, canlı çeşitliliğini ve nefes kesen doğal çekiciliklerini koruyabilir ve tüm bunları gelecek nesillere aktarabilir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Hem Luzon adalar grubundahem de Mimaropa Bölgesi sınırları içinde yer alan ve Filipinler coğrafi terminolojisinde hem bir ada hem bir eyalet hem de bir takımada ismi olanPalawan adası Filipin takımadalarının en güneybatı ucunu oluşturur ve ülkenin beşinci büyük adasıdır. Bu çalışmada Filipinler Cumhuriyetinin ulusal gururu ve turizm simgesi olan Palawan

⁶⁴Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

adasının fiziki coğrafya ve beşeri coğrafya özellikleri irdelendiği gibi, başlıca turizm çekicilikleri ve turizm potansiyeli de tartışılmıştır. Çalışmada ayrıca Palawan eyalet sınırları içindeki en önemli 13 turizm merkezi detaylı irdelenmiş, böylece bir taraftan geniş ölçekte eyaletin diğer taraftan da dar ölçekte Palawan adasının turizm portresi resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, Palawan eyalet sınırları içindeki başlıca doğa koruma alanları, turistik kasabalar, turistik adalar, milli parklar ve tarihsel-kültürel çekicilikler incelendiği gibi başlıca mağaralar, göller, akarsular, plajlar, şelaleler, körfezler, konaklama tesisleri ve oteller de ele alınmıştır. Filipinlerin diğer büyük adalarıyla kıyasla Palawan'ın daha geç keşfedilmiş ve İspanya Krallığı tarafından daha geç sömürgeleşmeye açılmış olması, 20. yüzyılda adanın yerleşme, kentleşme ve ekonomik gelişmeye daha geç başlamasına neden olmuştur. Tüm bunlara bağlı olarak son yarım yüzyılda, hem adanın iktisadi ve turizm gelişimi hem de devlet yatırımlarının gelmesi ve alt yapının modernleşmesi de diğer adalara göre gecikmeli olmuştur. Fakat Palawan adasının korunmuş doğal kaynakları, tahrip olmamış ekosistemleri, zengin canlı tür çeşitliliği, bakir tropikal ormanları, doğal ve zengin turistik kaynakları onu diğer Filipin adalarından daha avantajlı konumda olmasını sağlamıştır.

Günümüzde Palawan adası ve yakın çevresinde uygulanmakta olan başlıca turizm tipleri rekreasyonel faaliyetler inanç turizmi, sağlık turizmi, tarihsel-kültürel turizm, kırsal turizm, deniz turizmi, ekoturizm, çiftlik turizmi, mağara turizmi, sualtı dalış turizmi, botanik turizmi, yayla turizmi, tatlı su balıkçılığı, dağcılık, yamaç paraşütü, yaban hayatı gözlemciliği, deniz sörfü, bisiklet turları, kampçılık, kuş gözlemciliği, balina ve yunus gözlemciliği, okyanus timsahları ve deniz kaplumbağaları gözlemciliği, doğa yürüyüşü (trekking), dağ tırmanışı ve sportif dalıçlıktır.

Palawan adası ve yakın çevresini küresel turizm markası yapan başlıca olumlu turizm özellikleri ise:

- Dünyanın en iyi turistik adalar listesinde genelde ilk 15 ada arasında yer alması,
- Binlerce hektarlık el değememiş tropikal yağmur ormanlarına ve çok geniş mangrov orman arazilerine sahip olması,
- Eyalet sınırları içindeki tüm adaların 365 gün boyunca deniz turizmine müsait olması,
- Yüzlerce koy ve körfez, yüzlerce plaj alanı, çok sayıda doğa koruma alanı ve 2000 km. uzunluğundaki sahil şeridine sahip olması,
- Binlerce km²'lik mercan resifi ve yüzlerce atol adasına sahip olması,
- Çok sayıda gizemli mağara, kaplıca, dar ve derin akarsu vadileri ile görkemli şelalelere sahip olması,
- Yüzlerce endemik bitki ve hayvan türü barındırması,
- Deniz sörfü, dalıçlık, kırsal turizm, botanik turizmi, yayla turizmi, sağlık turizmi, deniz turizmi ve ekoturizm için adanın büyük bir potansiyele sahip olması.
- Eyalet sınırları içindeki kıyılarda çok sayıda dalış, sörf ve su sporları merkezlerinin bulunması,
- Zengin doğal kaynakları ve zengin jeomorfolojik oluşumları sayesinde turizm tiplerinin de büyük çeşitlilik göstermesi,
- UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan turizm merkezlerine sahip olması,
- Filipinlerin diğer adalarıyla karşılaştırıldığında, deprem, tsunami, yanardağ patlaması

ve tropikal siklon gibi doğal afet tehlikelerinin çok nadir etkilenmesi,

Filipin takımadalarının en güvenli, en huzurlu ve en sakin yerlerinden biri olarak kabul edilip, yabancı turistler için güvenlik ve terör sorunlarının olmaması.

Farklı büyüklükte ve farklı özellikler sahip olan 1800 civarında adayı kapsayan Palawan, hem koy ve plaj sayısı, hem de atol ve ada sayısı bakımından Filipinlerin en zengin eyaletlerin başında gelir. Ama eyalet sınırları içinde bazı iktisadi, ekolojik, kültürel ve sosyal sorunlar da vardır.

Son olarak, Palawan eyaletinde turizm faaliyetlerinin gelişimini olumsuz etkileyen ve çözülmesi gereken başlıca sorunlar ise:

Eyalet genelinde yaygınlaşan ve önlenemeyen iç göç ve hızlı nüfus artışı,

Birçok yörede sağlık, spor tesisi, AVM, banka ve modern ulaşım yolları gibi alt ve üst yapı yatırımlarına hiç olmaması yadayersiz olması,

Kaliteli restoran, bar, tatil köyü ve lüks konaklama tesis sayısının çok yetersiz olması,

Birçok yörede haberleşme, elektrik, ulaşım, internet ve alt yapı sorunlarının çözülmemiş olması,

Çok yerde temiz içme suyu, sağlık ocağı, eğitim kurumu ve modern hastanenin bulunmaması,

Bazı bölgelerde şiddetlenen orman tahribatı, ağaç kesimi ve erozyon sorunlarının sürmesi,

Halen sürdürülen yasa dışı avcılık ve balıkçılık,

Birçok yörede evsel, tarımsal ve endüstriyel atıkların doğrudan akarsulara veya denizlere bırakılarak ciddi çevre sorunlarına zemin hazırlaması,

Eyalet sınırları içindeki adalar arasında mevcut olan coğrafi uzaklık ve ulaşım kopukluğunun, ticaret, turizm ve taşımacılık sorunları tetikleme,

Bazı yerlerde gözlenen plansız yapılaşma, kontrolsüz yerleşim genişlemesi ve gecekondulaşma sorunlarının sürmesi,

Adaların kıyı bölgelerinde yaygınlaşan betonlaşma ve çevre kirliliği sorunları,

Birçok adada ve yerleşmede kanalizasyon ve atık sular sorunlarının çözülmemiş olması,

Birçok yörede kaçak turistik tesislerinin, kanunsuz arsa satışlarının, kaçak mal satışlarının ve izinsiz bina inşaatlarının sürdürülmesi,

Birçok yörede doğal ekosistemlerin tahrip edilmesi sonucunda, çok sayıda bitki ve hayvan türünün yok olması/olmaya yüz tutması,

Eyalet sınırları içindeki bazı adalarda doğal kaynakların, tahrip edilmesi veya aşırı tüketilmesi, olarak sıralanabilir.

KAYNAKLAR

Atalay, İ. (2001) *"Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası"*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul

Atalay, İ. (2007) *"Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası"*, META Basım, İzmir

- Atasoy, E. (2010) “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa
- Atasoy, E. (2019) “*Kültür Coğrafyası ve Etnocoğrafyanın Temelleri*”, Dağışım Yayınları, İstanbul, 2019
- Atasoy, E.(2018) “*Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Ethnogeography*”, Journal of History Culture and Art Research, Vol. 7, No. 2, June 2018
- Bayar, S. (2011) “*Filipinler Ülke Raporu*”, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara
- Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y. (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova
- Colleen, A. S. (2016) “*Philippines in Pictures*”, Manila, Library of Congress Cataloging, 1967, Cilt 1
- Düzyol, Tamer, (2016) “*Filipinler*”, “*Dünya Siyasetinde Doğu Asya*”, Ermağan, İsmail (Editör), Nobel Yayınları, Ankara
- Georgiev, P. (2005) “*Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost*”, Spisanie “Geopolitika”, Broy 6, Sofya
- Krıstev, V. (2016) “*Geopolitika i Geostrategiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna
- Krıstev, V. (2014) “*Geografiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna
- Lakost, İ. (2005) “*Geopolitiçeski Reçnik na Sveta*”, Izdatelska Kaşta Trud, Sofiya, 2005
- Lavrov, S. B. ve Kaledin, N. V. (2003) “*Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Politiçeskaya Geografiya Mira. Regioni i Strani*”, İzdatelstvo Gardariki, Moskova
- Lopez, M. L. (2006) “*A Handbook of Philippine Folklore*”, Quezon City, The University of the Philippines Press
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S. (2005) “*Stranite v Sveta 2005-2006*”, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya
- Manalo J. J. P. (2017) “*Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Boracay Island And Puerto Princesa City*”, International Journal of Information Research and Review, Vol. 04, Issue, 01, pp.3558-3562, January, 2017
- Manuela W. S. (2015) “*The İmpact of Government Failure on Tourism in The Philippines*”, Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Oers, R.V (2008). Puerto-Princesa Subterranean River National Park (Philippines)whc.unesco.org/en/documents/112012
- Oers, R.V (2008). Puerto-Princesa Subterranean River National Park (Philippines)whc.unesco.org/en/documents/112043
- Özey, R. (2008) “*Asya Coğrafyası*”, Aktif Yayınları, İstanbul
- Özgüç, N. (2011) “*Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*”. Çantay Kitabevi, İstanbul
- Santos, R. B. ve Tomeldan M. V. (2009) “*Case-Based Study of Three Tourism-Dependent Islands in the Philippines The Cases of Boracay Island, Aklan; Puerto Galera, Oriental Mindoro; & Coron,*

alawan in the Philippines”, A Journal of Architecture, Landscape Architecture and the Designed Environment University of the Philippines College of Architecture, Issue No: 3, Philippines

Shah K. ve Gupta V. (2000) “*Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia*”, Edited by Charlotte Boyd Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April 2000

Timor, A. N. (2002) “*Güneydoğu Asya. Özellikler. Ülkeler*”, Çantay Kitabevi, İstanbul

Elektronik Kaynaklar

<https://tr.climate-data.org/>

<https://www.agoda.com/tr>

<https://www.hotelplanner.com/>

<https://www.booking.com/>

<https://www.trivago.com/>

<https://www.tripadvisor.com/>

<https://www.expedia.co.uk/>

<https://lifeglobe.net/entry/5030>

<http://inpath.ru/notes/view/32>

<https://www.ourtravel.ru/post/>

<https://tourout.ru/db/sights/tubbataha.html>

<https://geosfera.org/aziya/filippiny/1622-palawan.html>

<https://www.palawandays.ru/>

<https://wikiway.com/philippines/ostrov-palawan/>

<https://www.votpusk.ru/>

<https://tonkosti.ru/>

<http://www.prontotour.ru/>

<https://www.sabaiasia.ru/>

<http://philippine.ru/palawan.html>

<https://byvali.ru/filippiny/palawan>

<http://palawanislandphilippines.com/>

<https://tr.pinterest.com/pin/30962316168536017/>

<https://www.trip.com/travel-guide/palawan-1175/>

<https://reliefweb.int/map/philippines/>

<https://www.travel-palawan.com/about-palawan/>

<https://readtravel.ru/busuanga/>

<https://www.geoclip.ru/philippines/busuanga1>
<https://awd.ru/ostrov-koron-plyazhi-i-ozera/>
<http://www.pilipino.ru/main.php?show=place&with=coron>
<https://placeandsee.com/ru/wiki/kalamianskie-ostrova>
<https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1802278>
<https://lifeglobe.net/entry/5030>
<http://inpath.ru/notes/view/32>
<https://www.ourtravel.ru/post/>
<https://tourout.ru/db/sights/tubbataha.html>
<https://www.openstreetmap.org/>
<https://www.google.com/maps>
<https://mapcarta.com/>
<http://www.mappery.com/>
<https://parispe.dfa.gov.ph/consularservices/2015-10-07-09-50-05/86-visit-phl/150-palawan>
<https://www.roughguides.com/destinations/asia/philippines/palawan/>
<https://guidetothephilippines.ph/articles/ultimate-guides/palawan-travel-guide>
<https://www.travel-palawan.com/about-palawan/>
<https://www.worldwildlife.org/>
<https://wanderingwheatleys.com/>
<https://www.lakwatsero.com/>
<https://eazytraveler.net/>
<https://pcsd.gov.ph/igov/protected-areas-palawan/malampaya-sound-land-seascape-protected-area/>
https://www.geosocphil.org/geocon_abstracts/geocon2004_37.htm
http://www.iapad.org/wp-content/uploads/2015/09/profile_malampaya_sound.pdf
<https://www.marinemammalhabitat.org/portfolio-item/malampaya-sound/>
<https://peakvisor.com/park/malampaya-sound-protected-landscape-and-seascape.html>
<https://www.economic.bg/bg/news/10/darzhavite-s-naj-mnogo-ostrovi.html>
<https://whc.unesco.org/en/list/652/>